

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2011

Erika Klusáčková

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Katedra strukturální politiky EU a rozvoje venkova

Studijní program: Ekonomika a management

Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

**Environmentální opatření v rámci
udržitelného růstu ve vybraném území**

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Jana ŽLÁBKOVÁ

Autorka:

Erika KLUSÁČKOVÁ

2011

Klíčová slova:

Environmentální opatření, udržitelný růst, Operační program Životní prostředí, Evropský fond regionálního rozvoje, Fond soudržnosti.

Keywords

Environmental equipment, sustainable growth, Operational program Living environment, European fund regional development, Fund cohesion.

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou - elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských prací a systémem na odhalování plagiátů.

23. dubna 2011

Erika Klusáčková

Tímto bych chtěla poděkovat své vedoucí bakalářské práce inženýrce Janě Žlábkové, za cenné rady, pomoc a připomínky při zpracování bakalářské práce. A zároveň bych ráda poděkovala panu inženýru Jaromíru Chocholáčovi za poskytnutí důležitých informací o projektu Sanace skládky v Pozdřátkách.

Obsah

Úvod.....	4
Teoretická část.....	6
1. Fond soudržnosti.....	6
1.1. Projekty fondu soudržnosti.....	7
2. Evropský fond pro regionální rozvoj.....	10
2.1. EFRR a finanční prostředky.....	10
2.1.1. Konvergence.....	10
2.1.2. Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost.....	11
2.1.3. Evropská územní spolupráce.....	11
2.2. Regionální specifika.....	12
3. Životní prostředí.....	13
3.1. Ochrana a zvelebování světa kolem nás.....	13
3.2. Environmentální politika.....	13
3.3. Rizika pro životní prostředí.....	13
3.3.1. Havárie.....	14
3.3.2. Staré ekologické zátěže.....	14
3.3.3. Chemické látky.....	15
3.4. Stav životního prostředí.....	15
4. Ministerstvo životního prostředí ČR.....	17
4.1. Historie.....	17
4.2. MŽP je hlavním orgánem státní správy pro:.....	17
4.2.1. Voda.....	18
4.2.1.1. Ochrana vod.....	18
4.2.1.2. Monitoring vod.....	19
4.2.1.3. Přírodě blízká opatření.....	19
4.2.1.3.1. Současný způsob řešení vodohospodářských problémů v ČR.....	20
4.2.2. Ochrana klimatu.....	22
4.2.2.1. Klimatická politika.....	23

4.2.2.2. Národní program na zmírnění dopadů změny klimatu v ČR.....	23
4.2.2.3. Změna klimatu.....	25
4.2.3. Ochrana ovzduší.....	26
4.2.3.1. Kvalita ovzduší.....	26
4.2.4. Odpadové hospodářství.....	27
4.2.5. Příroda a krajina.....	28
5. Operační program Životní prostředí.....	30
5.1. Projekty financované z OPŽP (prioritní osy).....	31
5.1.1. Prioritní osa 1.....	31
5.1.2. Prioritní osa 2.....	31
5.1.3. Prioritní osa 3.....	32
5.1.4. Prioritní osa 4.....	32
5.1.5. Prioritní osa 5.....	33
5.1.6. Prioritní osa 6.....	33
5.1.7. Prioritní osa 7.....	34
5.1.8. Prioritní osa 8.....	34
6. Program podpory předkladatelů návrhů projektů z fondů Evropské unie.....	36
6.1. Co je předmětem podpory programu?.....	36
6.2. Výše dotace.....	36
6.3. Získání podpory.....	36
6.4. Vzory formulářů a žádostí.....	37
Praktická část.....	38
7. Realizované projekty.....	38
7.1. Projekty rozdělené podle prioritních os.....	38
7.1.1. Projekt pod záštitou prioritní osy 1.....	39
7.1.1.1. Výstavba a rekonstrukce technické infrastruktury na Karlově náměstí v Polné.....	39
7.1.1.1.1. Cíl projektu.....	39
7.1.2. Projekty pod záštitou prioritní osy 3.....	40
7.1.2.1. Energeticky úsporné projekty Jihlava – sociální zařízení.....	40
7.1.2.1.1. Cíl projektu.....	41
7.1.2.2. Zlepšení tepelně-technických vlastností budovy MŠ v obci Kouty.....	42
7.1.2.2.1. Cíl projektu.....	42

7.1.2.3. Stavební úpravy objektu obecního úřadu a mateřské školy č. 68 v obci Petrovice, zlepšení tepelně-technických vlastností.....	43
7.1.2.3.1. Cíl projektu.....	43
7.1.3. Projekty pod záštitou prioritní osy 4.....	44
7.1.3.1. Rozšíření systému separace biologicky rozložitelných odpadů v městysu Mohelno.....	44
7.1.3.2. Nový systém bioodpadu na Žďársku.....	45
7.1.3.2.1. Cíl projektu.....	45
7.1.3.3. Rekultivace skládky Starý lom.....	46
7.1.3.3.1. Cíl projektu.....	46
7.1.4. Projekty pod záštitou prioritní osy 6.....	47
7.1.4.1. Obnova aleje v zámeckém parku v Budišově.....	47
7.1.4.1.1. Cíl projektu.....	48
7.1.4.2. Odbahnění Návesního rybníka ve Slavičkách.....	48
7.1.4.2.1. Cíl projektu.....	49
7.1.4.3. Výstavba rybníku na pozemku p. č. 5020/1 v k. ú. Petrůvky.....	49
7.1.4.4. Revitalizace nádrže Dolníček.....	50
7.1.4.5. Vybudování ochranné zdi v obci Ocmanice.....	52
7.1.4.5.1. Cíl projektu.....	52
7.1.4.6. Revitalizace školní zahrady Střední školy stavební v Třebíči.....	53
7.1.4.6.1. Cíl projektu.....	53
7.1.4.7. Sanace skládky v Pozdřátkách.....	55
7.1.4.7.1. Historie skládky v Pozdřátkách.....	55
7.1.4.7.2. Projekt sanace skládky v Pozdřátkách.....	58
7.1.4.7.3. Cíl projektu.....	59
7.1.4.7.4. Skládky odpadů v ČR.....	60
Závěr.....	61
Summary.....	63
Přehled použité literatury.....	65

Úvod

Dříve nebylo životní prostředí tak důležité, každý člověk se zaměřoval jen na to, aby jemu dala příroda to, co on chce. Toto chování nebylo problémem kdysi v pravěku, kdy jsme byli na stejné úrovni jako zvířata kolem. Naše chování se ale postupně měnilo s celou kapacitou mozku, možností myslet a vymyslet si pro sebe něco, co život zlehčí, zpříjemní, prodlouží a podle nás i zkvalitní.

Kdyby všechno zůstalo při starém a nezkvalitňovali jsme si s dobrým úmyslem život, možná bychom tu už jako druh nebyli, možná by se nám žilo líp a nemuseli bychom řešit, že něčeho na jedné straně ubývá a jiného na druhé straně přibývá. Je ale nad slunce jasné, že když proti přírodě postavíme svoji sílu v podobě továren, aut a celkově našeho konzumního života, tak to příroda, stejně jako organizmus, který se poprvé setká s chorobou, kterou nezná, a na kterou není lék, nezvládne. A pokud chceme, aby i naše děti, vnuci, pravnuci a další generaci po nich měli kde a hlavně z čeho žít, musíme převzít odpovědnost za svoje činy a přírodě pomoci se s následky našeho bezohledného chování vyrovnat a vytvořit tak systém, který bude fungovat.

Ochrana životního prostředí je vcelku nový nápad, protože v praxi se zatím moc nedělá. Možná jde taky o to, že je to prostředí pro finance, které vykládají podniky, neziskové, ba naopak ztrátové, a proto se do něj nikdo dvakrát nehrne. Ale když si uvědomíme, že nám nikdo nedal povolení ničit, co je tu pro všechny, a přesto se tomu tak stalo, měli bychom vynahradit chyby minulých generací, alespoň natolik, abychom nepoškozovali přírodu stejně rychle jako doposud. Myslím si, že méně udělat nemůžeme, ale měli bychom se snažit udělat mnohem víc.

Vybrala jsem si jako téma svojí bakalářské práce životní prostředí a s ním související financování ze zdrojů Evropské unie, protože je mi často líto, co lidi dokáží udělat s přírodou. Když to vidíte, a pak navíc ještě čtete a posloucháte zprávy jak je všechno

kolem vás jedovaté a na co všechno si člověk musí dávat pozor, aby vcelku normálně prožil obyčejný den, asi vám není do smíchu.

Teoretická část

1. Fond soudržnosti

Evropská unie má mnoho cílů, k nimž patří i napomáhání hospodářskému a sociálnímu vývoji a také zmenšení rozdílů v životních úrovních všech členských států. Fond soudržnosti byl vytvořen, aby poskytoval finanční pomoc členským státům, které nejméně prosperují. Byl zřízen k poskytování pomoci při vstupu do hospodářské a měnové unie na národní úrovni vybraných zemí, jako je Řecko, Portugalsko, Španělsko a Irsko. Fond soudržnosti (jinak také Kohezní fond), byl založen v roce 1993 a neřadí se mezi strukturální fondy. Jeho pomoc je určena na přímé financování konkrétních velkých projektů v oblasti životního prostředí, rozvoje dopravy (transevropské dopravní sítě, podpora veřejné dopravy), nově i v oblasti energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie.

Je vyloučeno, aby se projekty financovaly současně z Fondu soudržnosti a Strukturálních fondů.

Podporované projekty z oblasti životního prostředí, jsou:

- obezřetné a racionální využití přírodních zdrojů, udržování,
- ochrana a zlepšování kvality životního prostředí,
- ochrana lidského zdraví.

Další skupinou jsou:

- projekty z oblasti dopravy, které si kladou za cíl tvorbu či modernizaci infrastruktury v oblasti dopravy v rámci transevropské dopravní sítě,
- nebo projekty, mající za úkol napojení na transevropskou dopravní síť.

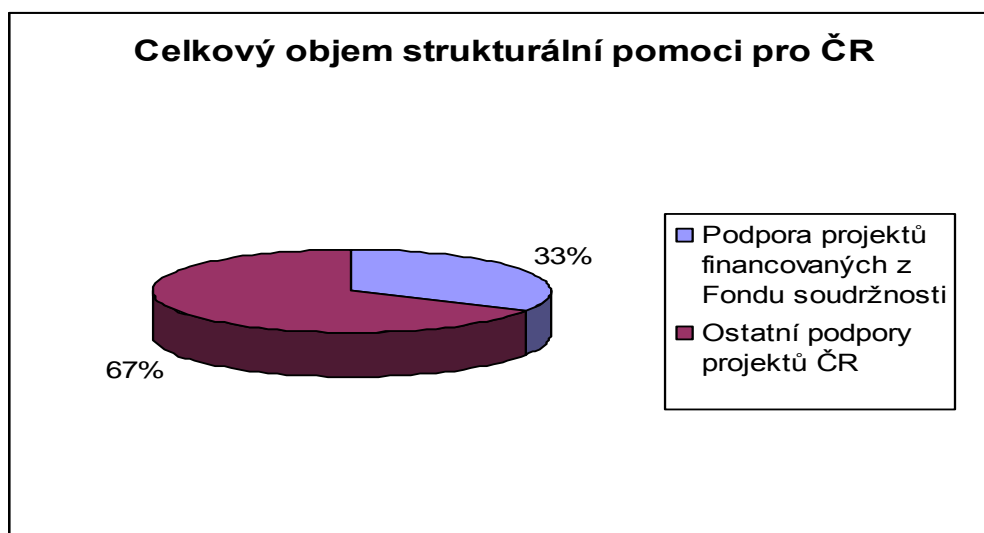
1.1. Projekty fondu soudržnosti

Kontrolou žádostí o podporu z Fondu soudržnosti je v České republice odpovědný Státní fond životního prostředí České republiky (SFŽP ČR). Žádosti jsou vždy zpracovány ve 2 etapách:

- 1) předkládá se záměr projektu,
- 2) předkládá se žádost o podporu z Fondu soudržnosti.

Na projekty financované Fondem soudržnosti byla podle finančního rámce rozšíření vyčleněna více než jedna třetina celkového objemu strukturální pomoci pro ČR. Hrubá alokace financí sektoru životního prostředí na období let 2004 – 2006 činila 596 596 000 EUR.

Graf 1: Celkový objem strukturální pomoci pro ČR

Pramen: Vlastní graf

Při procedurách při využití Fondu soudržnosti jsou přijímána rozhodnutí společně členským státem a Evropskou komisí (EK). Projekty mohou být seskupeny (skupiny projektů propojených společnou strategií), zatímco jednotlivý projekt může být rozdělen do několika fází (pokud to je vhodné), které jsou technicky a finančně nezávislé a mohou být financovány odděleně.

Oprávnění k čerpání z Fondu soudržnosti mají ty členské státy, které odpovídají programu hospodářské konvergence a jejichž hrubý národní produkt na 1 obyvatele je nižší než 90 % průměru Evropské unie (EU), s cílem zvýšit jejich hospodářskou a sociální vyspělost a stabilizovat jejich hospodářství. Při nesplnění této podmínky, je finanční pomoc z Fondu soudržnosti zastavena. Zároveň nesmí být veřejný dluh členského státu vyšší než 60 % hrubého národního produktu a deficit státního rozpočtu nesmí přesáhnout 3 % hrubého národního produktu. Podporuje činnosti v rámci cíle „konvergence“ a nyní podléhá stejným pravidlům v oblasti plánování a řízení a kontroly jako Evropský sociální fond (ESF) a Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR).

Podpora z Fondu soudržnosti nesmí přesáhnout 85% podíl ze způsobilých výdajů. Příslušný stát vybírá projekty a realizuje je a zodpovídá za finanční kontrolu a řízení projektu. V programovém období 2007 – 2013 bude Evropská komise rozhodovat pouze o tzv. „velkých projektech“, jejichž celkové náklady přesáhnou 25 milionů EUR.

V období 2007 – 2013 působí Fond soudržnosti v Bulharsku, České republice, Estonsku, Litvě, Lotyšsku, Maďarsku, Polsku, Portugalsku, Rumunsku, Řecku, Slovinsku, na Kypru, Maltě a na Slovensku. Španělsko je v rámci přechodného režimu způsobilé, neboť jeho HND na jednoho obyvatele je nižší než 90 % průměru EU-15.

Fond soudržnosti financuje činnosti v těchto oblastech:

- transevropské dopravní sítě (zejména prioritní projekty evropského zájmu určené Evropskou unií),
- životní prostředí.

Na tomto základě může Fond soudržnosti podporovat též projekty v oblasti energetiky a dopravy, jestliže představují zjevný přínos pro životní prostředí (energetická účinnost, využívání energie z obnovitelných zdrojů, rozvoj železniční dopravy, podpora intermodální dopravy, veřejné dopravy, atd.).

Finanční pomoc z Fondu soudržnosti může být pozastavena rozhodnutím Rady, které je přijaté kvalifikovanou většinou, jestliže:

- daný stát vykazuje nadměrný schodek veřejných financí,
- tuto situace nenapraví,
- kroky podniknuté k nápravě se jeví jako nedostatečné. ^{[1] [2] [3] [4]}

2. Evropský fond pro regionální rozvoj

Cílem Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) je posilování hospodářské a sociální soudržnosti v rámci Evropské unie vyrovnáváním rozdílů mezi jednotlivými regiony. EFRR financuje:

- přímé podpory na investice do podniků (zejména MSP) s cílem vytvořit udržitelná pracovní místa,
- infrastruktury související zejména s výzkumem a inovacemi, telekomunikacemi, životním prostředím, energetikou a dopravou,
- finanční nástroje (fondy rizikového kapitálu, fondy místního rozvoje,...) na podporu regionálního a místního rozvoje a spolupráce měst a regionů,
- opatření technické pomoci.

2.1. EFRR a finanční prostředky

Evropský fond pro regionální rozvoj může poskytovat finanční prostředky v rámci tří cílů regionální politiky:

- konvergence,
- regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost,
- evropská územní spolupráce.

2.1.1. Konvergence

V regionech spadajících pod cíl konvergence, se EFRR soustřeďuje na modernizaci a diverzifikaci hospodářských struktur a na zachování a vytváření udržitelných pracovních míst. Opatření financována EFRR se týkají oblastí:

- výzkum a technologický rozvoj,
- inovace a podnikání,
- informační společnost,

- životní prostředí,
- prevence rizik,
- cestovní ruch,
- kultura,
- doprava,
- energetika,
- vzdělávání,
- zdraví.

2.1.2. Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

Prvenství, které se týká tohoto cíle, lze rozdělit do 3 skupin:

- inovace a znalostní ekonomika (posilování regionálních kapacit v oblasti výzkumu a technologického rozvoje, stimulace inovací a podnikání a podpora finančního inženýrství, zejména pro podniky, které jsou spojené se znalostní ekonomikou),
- životní prostředí a prevence rizik (rehabilitace kontaminované půdy, stimulace energetické účinnosti, podpora čisté městské hromadné dopravy a vypracování plánů prevence a řízení přírodních a technologických rizik,
- přístup k službám obecného hospodářského zájmu v oblasti dopravy a telekomunikací.

2.1.3. Evropská územní spolupráce

EFRR se v tomto cíli soustředí na 3 oblasti:

- rozvoj příhraničních hospodářských a sociálních činností,
- navazování a rozvoj mezinárodní spolupráce včetně dvoustranné spolupráce mezi přímořskými regiony,

- zvyšování účinnosti regionální politiky prostřednictvím meziregionální spolupráce, vytváření sítí a výměny zkušeností mezi regionálními a místními orgány.

2.2. Regionální specifika

Regionálním specifickým věnuje EFRR speciální pozornost. Řeší hospodářské, environmentální a sociální problémy ve městech. Zaměřuje se hlavně na oblasti s geografickým nebo přírodním znevýhodněním, mezi něž patří regiony ostrovní, horské či řídké osídlené. S cílem kompenzovat odlehlost poskytuje EFRR zvláštní podporu také nejvzdálenějším regionům. ^[5]

3. Životní prostředí

3.1. Ochrana a zvelebování světa kolem nás

Evropská unie má jedny z nejpřísnějších norem na světě v oblasti životního prostředí. Jejich vývoj trval několik desetiletí a týkají se celé řady otázek. Nejdůležitějšími oblastmi v současnosti, na které se Evropská unie zaměřuje, jsou boj proti změně klimatu, zachování biologické rozmanitosti, omezení zdravotních potíží vzniklých vinou znečištění a odpovědnější využívání přírodních zdrojů. Prvotním cílem plnění v těchto oblastech je sice ochrana životního prostředí, příznivý vliv však může mít i na hospodářský růst, protože je s ním spojena podpora inovací a podnikání.^[6]

3.2. Environmentální politika

Poskytování rámce a vodítka pro rozhodování a aktivity na všech úrovních (mezinárodní, celostátní, krajské i místní) je nejdůležitějším účelem environmentální politiky životního prostředí. Tyto účely mají směřovat k dosahování dalších zlepšení v kvalitě životního prostředí jako celku, ale i stavu jednotlivých částí. Politika životního prostředí je zaměřena na:

- uplatňování principů udržitelného rozvoje,
- pokračování v integraci hlediska životního prostředí do sektorových politik,
- zvyšování ekonomické efektivity a sociální přijatelnosti environmentálních programů, projektů a činností.^[7]

3.3. Rizika pro životní prostředí

Specifická rizika pro životní prostředí (tedy environmentální rizika) jsou zabezpečována v gesci odboru environmentálních rizik (OER). Jde o environmentální rizika v oblasti chemických látek závažných průmyslových havárií s nimi spojených a v oblasti

nakládání s geneticky modifikovanými organismy (GMO). OER vytváří celostátní koncepce prevence škod v těchto oblastech, vytváří systémy hodnocení těchto rizik a navrhuje indikátory jejich sledování a zajišťuje výkon specializované státní správy vyplývající z příslušných zákonů. OER také zabezpečuje aktivity v oblastech své působnosti, které vyplývají z členství v mezinárodních organizacích (UNEP, OECD – chemický program a pracovní skupiny pro prevenci průmyslových havárií, biotechnologie a nanomateriály) a z ratifikovaných mezinárodních úmluv (Rotterdamská úmluva, Helsinská úmluva o příhraničních účincích průmyslových havárií, Cartagenský protokol o biologické bezpečnosti, Stockholmská úmluva o persistentních organických polutantech). Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci s dalšími resorty průběžně řeší staré ekologické zátěže a kontaminovaná místa v České republice. Ročně jsou tak realizovány průzkumné práce a nápravná opatření na desítkách lokalit. Za danou oblast je gestorem odbor ekologických škod (OES).^[8]

3.3.1. Havárie

Oblast prevence závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky je zabezpečována ministerstvem životního prostředí jako součást civilního nouzového plánování. Základním právním předpisem, upravujícím oblast prevence závažných havárií, je zákon o prevenci závažných havárií. Zákon zpracovává příslušné předpisy Evropských společenství (směrnice 96/82/ES – Seveso II).^[9]

3.3.2. Staré ekologické zátěže

Za starou ekologickou zátěž považujeme závažnou kontaminaci horninového prostředí podzemních nebo povrchových vod, ke které došlo nevhodným nakládáním s nebezpečnými látkami v minulosti (zejména se jedná o ropné látky, pesticidy, PCB, chlorované a aromatické uhlovodíky, těžké kovy,...). Zjištěnou kontaminaci můžeme

považovat za starou ekologickou zátěž pouze v případě, že původce kontaminace neexistuje nebo není znám. Kontaminované lokality mohou být rozmanitého charakteru – může se jednat o skládky odpadů, průmyslové a zemědělské areály, drobné provozovny, nezabezpečené sklady nebezpečných látek, bývalé vojenské základny nebo území postižená těžbou nerostných surovin. Kontaminovaných lokalit je velké množství a odbor ekologických škod již více jak 10 let usiluje o výběr prioritních, nejrizikovějších zátěží, které je třeba odstranit přednostně. V roce 2008 byl dokončen Metodický pokyn MŽP pro kategorizaci priorit starých ekologických zátěží (kontaminovaných míst).^[10]

3.3.3. Chemické látky

Ministerstvo životního prostředí je gestorem oblastí vztahující se k nakládání s chemickými látkami. Problematiku lze rozdělit na 2 části:

- legislativa vztahující se k chemickým látkám na národní a evropské úrovni (směrnice, nařízení) včetně nové chemické politiky REACH. Jmenovitě jde o zákon o chemických látkách a chemických přípravcích ve znění pozdějších předpisů a související předpisy a nařízení Evropského parlamentu a Rady Evropské unie č. 1907/2006.
- problematika chemických látek na mezinárodní úrovni v souvislosti s mezinárodními úmluvami k chemickým látkám – Rotterdamská úmluva a Stockholmská úmluva o persistentních organických polutantech a dále aktivity Programu OSN pro životní prostředí (UNEP) ve vztahu k těžkým kovům (zejména rtuť, kadmium a olovo) a strategický přístup k mezinárodnímu nakládání s chemickými látkami (SaICM).^[11]

3.4. Stav životního prostředí

Stav životního prostředí se pravidelně sleduje a hodnotí v rámci hodnotících a statistických zpráv (zejména Zprávy o životním prostředí, jenž je předkládána vládou

Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR a Statistické ročenky životního prostředí České republiky.

Tyto hodnotící zprávy, které obsahují informace o stavu životního prostředí v minulých letech, jsou k dispozici i veřejnosti. V uvedených dokumentech jsou shrnuty aktuální poznatky o stavu a vývoji jednotlivých složek životního prostředí, nástrojích politiky životního prostředí, vlivu hospodářských sektorů na životní prostředí, dopadech současného stavu životního prostředí na lidské zdraví a ekosystémy a o stavu životního prostředí v mezinárodních souvislostech.^[12]

4. Ministerstvo životního prostředí ČR

4.1. Historie

Ministerstvo životního prostředí (MŽP) bylo zřízeno dne 19. prosince 1989 bylo zákonem ČNR č. 173/1989 Sb. k 1. lednu 1990 jako hlavní orgán státní správy a orgán vrchního dozoru ve věcech životního prostředí.

4.2. MŽP je hlavním orgánem státní správy pro:

- ochranu přirozené akumulace vod,
- ochranu vodních zdrojů a ochranu jakosti podzemních a povrchových vod,
- ochranu ovzduší,
- ochranu přírody a krajiny,
- ochranu zemědělského půdního fondu,
- výkon státní geologické služby,
- ochranu horninového prostředí, včetně ochrany nerostných zdrojů a podzemních vod,
- geologické práce a ekologický dohled nad těžbou,
- odpadové hospodářství,
- posuzování vlivů činností a jejich důsledků na životní prostředí, včetně těch, které přesahují hranice státu,
- myslivost, rybářství a lesní hospodářství v národních parcích,
- státní ekologickou politiku.

Postup všech ministerstev a ostatních nejdůležitějších orgánů státní správy k zajištění a kontrolování činnosti vlády České republiky ve věcech životního prostředí koordinuje MŽP. ^[13]

4.2.1. Voda

Obecným cílem státní politiky v oblasti vod je vytvořit s omezeným vodním bohatstvím České republiky podmínky pro udržitelné hospodaření. To znamená soulad mezi požadavky všech forem užívání vodních zdrojů a požadavky ochrany vod a vodních ekosystémů, při současném zohlednění opatření ke snížení škodlivých účinků vod. V oblasti vod vycházejí hlavní zásady státní politiky z tzv. Rámcové směrnice EU o vodní politice, dalších směrnic z oblasti vod a z obnovené strategie EU pro udržitelný rozvoj.

Odbor ochrany vod MŽP je ústředním vodoprávním úřadem zejména v následujících oblastech:

- ochrana množství a jakosti podzemních a povrchových vod,
- ochrana před povodněmi,
- plánování v oblasti vod na mezinárodní a národní úrovni včetně programů opatření,
- mezinárodní spolupráce v oblasti ochrany vod,
- finanční, ekonomické a administrativní nástroje v ochraně vod,
- tvorba legislativy a norem v oblasti ochrany vod.^[14]

4.2.1.1. Ochrana vod

Jde o komplexní činnost, která spočívá v ochraně množství a jakosti podzemních i povrchových vod, a to v souladu s požadavky českého práva a práva EU. Základním právním předpisem Evropského parlamentu a Rady ustavujícím rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky členských států je směrnice 200/60/ES z 23. října 2000. Ochranu vod, jejich využívání a práva k nim upravuje zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon). Některá jeho paragrafová ustanovení jsou upřesněna či rozvedena tzv. podzákonnými předpisy (vyhlášky, nařízení vlády). Ministerstvo životního prostředí společně s Ministerstvem zemědělství každoročně předkládá vládě Zprávu o stavu vodního hospodářství v ČR, která popisuje

a hodnotí stav jakosti a množství podzemních a povrchových vod i související legislativní, ekonomické, výzkumné a integrační aktivity. ^[15]

4.2.1.2. Monitoring vod

Ke sledování stavu podzemních a povrchových vod slouží monitoring. V případě potřeby jsou navrhována opatření s cílem dosáhnout dobrého stavu vod, popř. dobrého ekologického potenciálu, na základě zjištěných výsledků a po jejich vyhodnocení. Monitoring dále slouží jako kontrola účinnosti provedených opatření. Většina vod je monitorována v souladu se Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky (Rámcová směrnice), existují však některé výjimky (např. pitná voda na kohoutku spotřebitele). V případě povrchových vod se sleduje chemický stav (prioritní látky) a stav ekologický (biologické složky, hydromorfologie a některé fyzikálně chemické a chemické parametry). U podzemních vod se sleduje stav chemický a kvantitativní. ^[16]

4.2.1.3. Přírodě blízká opatření

Nejvýznamnější problémy v ČR:

- silné látkové zatížení vod živinami a nebezpečnými látkami,
- velmi nízká retence vody v krajině,
- silná vodní eroze,
- napřímení řek se spoustou příčných překážek pro ryby a jiné vodní organismy,
- zastavěné údolní nivy, atd.

Tyto problémy vedou ke:

- znečištěným řekám, které je obtížné upravovat pro pitné účely,
- eutrofizované vodní nádrže silně zanášené splaveninami,
- ochuzené a nestabilní vodní ekosystémy bez původních druhů živočichů, zejména ryb,
- velké majetkové škody způsobené regionálními či bleskovými povodněmi. ^[17]

4.2.1.3.1. Současný způsob řešení vodohospodářských problémů v ČR

Prozatím byl v České republice prosazován přístup k řešení vodohospodářských problémů pomocí technických opatření, která nabízejí rychle, ale jednostranná řešení. Na našem území bylo doposud řešeno snižování zatížení odpadními vodami z bodových zdrojů znečištění v případě látkového znečištění, tzn. formou výstavby čistíren a kanalizací dosáhnout snižování zatížení z komunálních a průmyslových odpadních vod. Přírodě blízká nebo biotechnická opatření na snížení plošných zdrojů znečištění byla uplatňována minimálně. Tento způsob řešení se uplatňuje také při odstraňování ostatních vyjmenovaných problémů jako např. řešení povodňové ochrany. Byla upřednostňována opatření typu ochranných nádrží, hrází či zkapacitňování koryt toků, která ovšem vyvolávají další vodohospodářské problémy níže po toku a přinášejí vážné ekologické problémy místo řešení přírodě blízkých opatření na tocích a v celé ploše povodí.

Ekologizace toků je jedním z mála aplikovaných pozitivních řešení, kterou již přes deset let podporuje Ministerstvo životního prostředí. Revitalizační úpravy v minulosti probíhaly neprovázeně a byly dominantně určovány pouze aktivitou žadatelů o dotace, bez ohledu na aktuálnost úprav vodního toku, návaznost na původní hydromorfologické podmínky vodních toků a odhadu budoucího efektu takové úpravy. Z těchto důvodů tyto projekty často mívají charakter pouze krajinářských úprav.

Abychom naplnili cíle Rámcové směrnice o vodách a dosáhli dobrého stavu vod, musíme realizovat opatření v komplexním pojetí. Zejména je důležité změnit hospodaření v krajině, nastartovat obnovu vodního režimu a vylepšit základní funkce vodních toků. Tyto změny nelze nastolit jinak než novým pohledem na problematiku v ochraně vod, tzn. koncepčním přístupem, který vhodně kombinuje technická a přírodě blízká opatření. Ministerstvo životního prostředí s vědomím absence tohoto přístupu přichází s návrhem řešení, který tu doposud chyběl.

Základem tohoto řešení je podrobná analýza stavu uceleného povodí a následné navržení priorit opatření jak v ploše povodí tak na samotném vodním toku. Tyto návrhy opatření musí být vypracovány tak, aby byla dlouhodobě zajištěna jejich neměnnost včetně základních parametrů (tzn. platnost minimálně do roku 2027, kdy končí třetí plánovací období podle Rámcové směrnice). Jde především o taková opatření v ploše povodí, která umožňují snížit vodní erozi a eliminovat zatížení vod živinami, zvýšit retenci vody v krajině a současně zachovat produkční schopnosti půdy. Tato opatření souvisí s naplňováním správné zemědělské praxe. Jde o návrhy:

- organizačních opatření v podobě protierozního rozmístování plodin a směru výstavby,
- návrhy agrotechnických opatření v podobě managementu hospodaření na orné půdě,
- návrhy biotechnických protierozních opatření v podobě protierozních mezí, průlehů, příkopů, hrázek či menších nádrží doplněných vhodnými výsadbami dřevin.

V nivách a na vodních tocích jsou navrhována taková opatření, která zlepší samočisticí schopnost toku, zvýší povodňovou ochranu, a která také zlepší podmínky pro život vodních organismů. Jedná se o vhodných revitalizačních úpravách, které umožňují přirozenou korytotvornou činnost vodních toků.

Nejdůležitějším cílem je, aby oba přístupy pojali za své nejen ochránci přírody, ale také územní plánovači, správci povodí, zemědělští farmáři a další běžní uživatelé krajiny. Ministerstvo životního prostředí společně s Ministerstvem zemědělství realizaci těchto opatření podporuje nejen ideově, ale především finančně prostřednictvím dotačních titulů Operační program Životní prostředí a Program rozvoje venkova.^[18]

4.2.2. Ochrana klimatu

Na fenomén změny klimatu poprvé poukázali vědci v 60. letech minulého století. Rozvoj lidské společnosti od začátku průmyslové revoluce způsobil nápadné zvýšení koncentrací skleníkových plynů v atmosféře, které mají za následek zadržování a pohlcování tepla vyzařovaného zemským povrchem namísto, aby atmosférou teplo opět prošlo do vesmíru. Jedná se o úkaz mnohem souhrnnější než je jen změna teploty, na kterou navazuje celá řada řetězících se reakcí na celosvětové a regionální úrovni. Jedná se například o viditelné dopady oteplování na změny zvířectva a květeny, zvyšující se frekvenci extrémních stavů počasí, mezi které patří dlouhodobé přívalové deště střídající se s vytrvalými suchy, vichřicemi, opakujícími se mrazy a letními teplotami, které mají za následek špatnou úrodu a omrzání plodů veškeré flóry.

Mezivládní panel pro změnu klimatu (IPCC) vznikl pro získávání vědeckých podkladů ke změnám klimatu a účastní se ho nejen vědci, ale i instituce z celého světa. Pro politická jednání a následná rozhodnutí slouží právě jejich výsledky. Reakce na nadcházející i domnělé změny lze rozdělit do dvou skupin, kde v první se jedná o aktivní snahu snižování emisí skleníkových plynů, aby změny byly ve snesitelném rozsahu a v druhé skupině jsou opatření umožňující nám určité přizpůsobení se těmto změnám. Nejdůležitějším krokem pro mezinárodní ochranu klimatu bylo přijetí Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu, ke které byl v roce 1997 přijat tzv. Kjótský protokol, který je platný od roku 2005, a jehož hlavním cílem je do roku 2012 snížit emise skleníkových plynů v celkovém průměru o 5,2 % ve srovnání s rokem 1990. Česká republika se zavázala snížit emise o 8 % oproti roku 1990. Celkové emise skleníkových plynů byly dle poslední emisní inventury z roku 2008 ve výši 141 400 000 tun CO₂ – tj. o 20 % pod hodnotou kjótského závazku. Oproti roku 2007 se emise snížily o 4,1 %, to představuje snížení o 6 milionů tun.

Systém evropského obchodování s emisními povolenkami (EU ETS) se v rámci EU významně podílí na snížení emisí a spojuje největší emitenty odpovídající za přibližně $\frac{2}{3}$ celkových vypouštěných emisí skleníkový plynů v Evropě. Do roku 2013 jsou

povolenky na vypouštění oxidu uhličitého přidělovány zdarma, poté je v plánu jejich nakupování v aukcích. Národní program na zmírnění dopadů změn klimatu v ČR z roku 2004 je hlavním strategickým dokumentem České republiky v oblasti změn klimatu. Během roku 2011 by se měla publikovat nová koncepce ochrany klimatu. ^[19]

4.2.2.1. Klimatická politika

Jedná se o politiku, která je řešena na několika úrovních. ČR v roce 1993 ratifikovala Rámcovou úmluvu OSN o změně klimatu, čímž se přihlásila k problému změny klimatu a k nutnosti jeho řešení. Poté došlo k ratifikaci Kjótského protokolu, kde je pro rozvinuté země obsažen konkrétní redukční závazek na snižování emisí skleníkových plynů. V Evropské unii jsou politické přístupy ke změnám klimatu koordinovány, aby na jednáních OSN Evropská unie vystupovala jednotně. Politika ochrany klimatu České republiky se v současnosti připravuje na mezinárodní úroveň. Tato politika bude obsahovat zejména opatření na snížení emisí skleníkových plynů.

4.2.2.2. Národní program na zmírnění dopadů změny klimatu v ČR

Strategie ochrany klimatu ČR je prezentována Národním programem na zmírnění dopadů změny klimatu v ČR, který byl připraven podle požadavků rozhodnutí Rady EU 99/296/EC a schválen usnesením vlády ČR č. 187 ze dne 3. března 2004. Tento program mapuje vlivy probíhajících změn klimatu na jednotlivé sektory a vytyčuje strategii státu vedoucí ke zmírňování negativních dopadů. Program obsahuje i údaje o hodnotách emisí skleníkových plynů v ČR včetně projekcí dalšího vývoje a prezentuje návrhy konkrétních opatření na snížení emisí skleníkových plynů i adaptačních opatření. Vysvětluje fyzikální principy změn klimatu a nastiňuje vývoj mezinárodních jednání.

Vyhodnocení Národního programu bylo provedeno v roce 2007, a to z hlediska účinků a ekonomických možností přijatých opatření včetně srovnání výchozího stavu a redukce emisí dosažené od přijetí Národního programu, a schváleno vládou České republiky 16. dubna 2008. Během několika let došlo v rámci většiny resortů k významnému pokroku v oblasti snižování emisí skleníkových plynů, což vyplývá z vyhodnocení Národního programu. Zvýšil se také podíl obnovitelných zdrojů na výrobě energie a největšího podílu v rámci obnovitelných zdrojů dosahuje využití biomasy (79 %). Podstatný meziroční nárůst v hrubé výrobě elektřiny je zaznamenáván v oblasti větrných elektráren, bioplynu a fotovoltaiky.

Největší úsilí je v sektoru zemědělství věnováno vodohospodářským, protierozním a tzv. agroenvironmentálním opatřením (například ekologické zemědělství). V oblasti hospodaření s vodou jsou postupně zaváděna adaptační opatření, která mají omezit hrozbu povodní a zároveň dostatek pitné vody.

Z hlediska energetické náročnosti a produkce emisí skleníkových plynů na obyvatele má ČR stále poměrně nepříznivé ukazatele. Jako problematický se rovněž jeví sektor dopravy, jehož emise vykazují trvalý meziroční nárůst, což je způsobeno zejména rozvojem osobní a nákladní automobilové dopravy, proto je nutné redukční politiky a opatření orientovat právě na oblast průmyslu a dopravy, které se na celkové bilanci emisí skleníkových plynů ČR podílejí nejvíce.

Od roku 2004, kdy byl Národní program vytvořen, došlo k vývoji politických jednání v České republice i ve světě (v rámci EU i při konferencích smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu a jejího Kjótského protokolu), a proto byla během druhé poloviny roku 2010 vytvořena nová Politika ochrany klimatu v ČR, jejíž součástí bude aktuální strategie ochrany klimatu a návrh opatření, která povedou k efektivnímu snižování emisí skleníkových plynů.^[21]

4.2.2.3. Změna klimatu

Jedná se o jeden z nejzávažnějších a nejdiskutovanějších globálních ekologických problémů. Její příčinou je nejpravděpodobněji zesilování skleníkového efektu atmosféry. Základní princip skleníkového efektu spočívá v tom, že skleníkové plyny k zemskému povrchu propouští krátkovlnné sluneční záření, kdežto dlouhovlnné tepelné záření Země dokáže absorbovat a zpětně vyzářit, díky čemuž je ohřívána spodní vrstva atmosféry a zemský povrch. Tento jev se vytvářel postupně společně se zemskou atmosférou a bez jeho působení by průměrná teplota na zemském povrchu klesla na $-18\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Již několik desítek let je přirozený skleníkový efekt zesilován pravděpodobně v důsledku lidské činnosti a nadměrného zvyšování antropogenních emisí skleníkových plynů. Základními antropogenními skleníkovými plyny jsou oxid uhličitý (CO_2), metan (CH_4), oxid dusný (NO_2), částečně a zcela fluorované uhlovodíky (HFC, PFC) a fluorid sírový (SF_6).

Protože každý ze skleníkových plynů má jinou schopnost klima ovlivňovat, pro každý skleníkový plyn existuje tzv. potenciál globálního ohřevu a pro možnosti srovnání se obsah skleníkových plynů uvádí v hodnotě CO_2 ekvivalentní (CO_2 ekv). Míra významu vlivu člověka na změnu klimatu je předmětem sporů, i když současné vědecké poznatky dokazují, že lidská činnost – tedy produkce skleníkových plynů – klimatický systém Země ovlivňuje. Fungování všech krajinných složek včetně lidské společnosti je změnou klimatu ohroženo.

Pochopit a předpovědět její vývoj a dopad, je vzhledem ke komplikovaným zpětným vazbám v celém klimatickém systému značně náročné. Pro tento účel jsou vyvíjeny složité předpovědní klimatické modely, které se zaměřují na prognózu možných klimatických změn abychom předešli pravděpodobným negativním dopadům změny klimatu, je potřeba se zaměřit na efektivní snižování emisí skleníkových plynů

(redukce, respektive motivace) a zároveň se těmto dopadům postupně přizpůsobovat (adaptace).^[22]

4.2.3. Ochrana ovzduší

Ovzduší je jedna z nejdůležitějších složek životního prostředí pro člověka, bez které se nemůže obejít. Vdechovaný vzduch (a vše, co obsahuje) se dostává až do nitra lidského těla a přímo tak působí na zdraví člověka – z tohoto důvodu je kvalitě ovzduší věnována velká pozornost jak na národní a evropské, tak na mezinárodní úrovni. V 90. letech 20. století bylo v České republice investováno mnoho finančních prostředků do snižování emisí (hlavně z velkých elektráren), čímž došlo k důležitému zlepšení kvality ovzduší, která v některých regionech do té doby náležela k nejhorším na světě. Nárůstem dopravy po roce 2000 a rozvojem průmyslu se kvalita ovzduší v České republice začala opět zhoršovat. Neodpovědné chování lidí, kteří k topení v domácnostech používají nekvalitní paliva či dokonce komunální odpad a vypouští tak do ovzduší nebezpečné látky, také nezanedbatelně k tomuto jevu přispívá. Největší problém v současné době představuje jemný prach. Ministerstvo životního prostředí v roce 2007 zpracovalo Národní program snižování emisí ČR, který následně schválila vláda. Jde o dokument, obsahující několik klíčových opatření, která přispějí ke zlepšení současného stavu a k ochraně životního prostředí a zdraví lidí. Ministerstvo životního prostředí se podílí také na ochraně ozonové vrstvy Země před látkami, které způsobují její poškozování (např. freony). V důsledku ztenčování ozonové vrstvy proniká na zemský povrch nebezpečné ultrafialové záření, což může způsobovat vznik nebezpečných onemocnění. Snižování emisí těchto látek je jedním z nejúspěšnějších světových projektů v oblasti ochrany životního prostředí.^[23]

4.2.3.1. Kvalita ovzduší

Jako kvalitu vnějšího ovzduší označujeme úroveň znečištění vnějšího ovzduší, která může svými účinky ovlivňovat lidské zdraví, vegetaci, celé ekosystémy i materiály.

Tato úroveň znečištění vnějšího ovzduší je způsobena vypouštěním znečišťujících látek z různých zdrojů v důsledku lidské činnosti (jako je doprava, spalování, průmyslová výroba,...). Tyto znečišťující látky jsou po vypuštění ze zdroje přenášeny v atmosféře, kde mohou ovlivňovat kvalitu ovzduší ať už v nejbližším okolí u samotného zdroje, či ve vzdálenějších oblastech.

Základní právní normou upravující hodnocení a řízení kvality ovzduší je zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, v platném znění. Podrobnosti pak dále specifikuje nařízení vlády č. 597/2006 Sb., o sledování a vyhodnocování kvality ovzduší (dále jen nařízení). Toto nařízení stanovuje přípustné úrovně znečištění ovzduší (imisní limity, cílové imisní limity a dlouhodobé imisní cíle) pro celkem třináct znečišťujících látek, které mají prokazatelně škodlivé účinky na lidské zdraví, ekosystémy a vegetaci.^[24]

4.2.4. Odpadové hospodářství

Odpadové hospodářství je relativně mladá a dynamicky se rozvíjející oblast národního hospodářství. Průmyslově a ekonomicky vyspělé země se začaly odpadovým hospodářstvím intenzivně zabývat v posledních 20-30 letech, v České republice vznikl první zákon o odpadech až v roce 1991. Před tímto rokem nebylo nakládání s odpady v ČR na legislativní úrovni nijak kontrolováno ani řízeno a s výjimkou druhotných surovin nebylo ošetřeno žádným složkovým předpisem.

Odpovídající správní činnost je úzce spjata s legislativou stanovenými právy a povinnostmi. Platný zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, klade důraz na předcházení vzniku odpadů, stanovuje hierarchii nakládání s nimi a prosazuje nejdůležitější principy ochrany životního prostředí a zdraví obyvatel při nakládání s odpady.^[25]

4.2.5. Příroda a krajina

V rámci ochrany přírody a krajiny rozdělujeme obecnou ochranu území a druhů a zvláštní ochranu území a druhů (podle legislativy, především zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění).

Obecná ochrana přírody a krajiny představuje ochranu krajiny, rozmanitosti druhů, přírodních hodnot a estetických kvalit přírody, ale také ochranu a šetrné využívání přírodních zdrojů. Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny rozlišuje:

- obecnou ochranu krajiny, kam řadíme tyto nástroje: územní systém ekologické stability, významný krajinný prvek, krajinný ráz a přírodní park a přechodně chráněnou plochu,
- obecnou ochranu druhů, podle níž jsou všechny druhy rostlin a živočichů chráněny před ničením, poškozováním, sběrem či odchytom. Důležitým nástrojem obecné ochrany rostlin a živočichů včetně ochrany jejich přirozených stanovišť je ochrana volně žijících ptáků, ale také ochrana dřevin rostoucích mimo les,
- obecnou ochranu neživé části přírody a krajiny představuje jeden z nejvýznamnějších nástrojů ochrany přírody a krajiny. Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny vymezuje šest kategorií zvláště chráněných území, jako významného nástroje ochrany území. Jsou jimi:
 - o národní parky (NP),
 - o chráněné krajinné oblasti (CHKO),
 - o národní přírodní rezervace (NPR),
 - o přírodní rezervace (PR),
 - o národní přírodní památky (NPP),
 - o přírodní památky (PP).

Nejběžnějším cílem ochrany bývá udržení či zlepšení dochovaného stavu území nebo ponechání území, nebo jeho části, samovolnému vývoji. Tento zákon společně s navazujícími prováděcími předpisy legislativně zajišťuje zvláštní ochranu vybraných,

vzácných nebo vědecky a kulturně významných druhů rostlin a živočichů. Podle míry ohrožení jsou stanoveny 3 kategorie ochrany zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, druhy:

- kriticky ohrožené,
- silně ohrožené,
- ohrožené.

Seznam těchto druhů včetně jejich rozdělení do příslušných kategorií ochrany je uveden v přílohách prováděcí vyhlášky č. 395/1992 Sb. Pro druhy ohrožené vyhynutím jsou pak realizovány záchranné programy jako komplexní soubory opatření odstraňující nebo zmírňující známé ohrožující faktory a zlepšující podmínky pro vývoj těchto druhů.

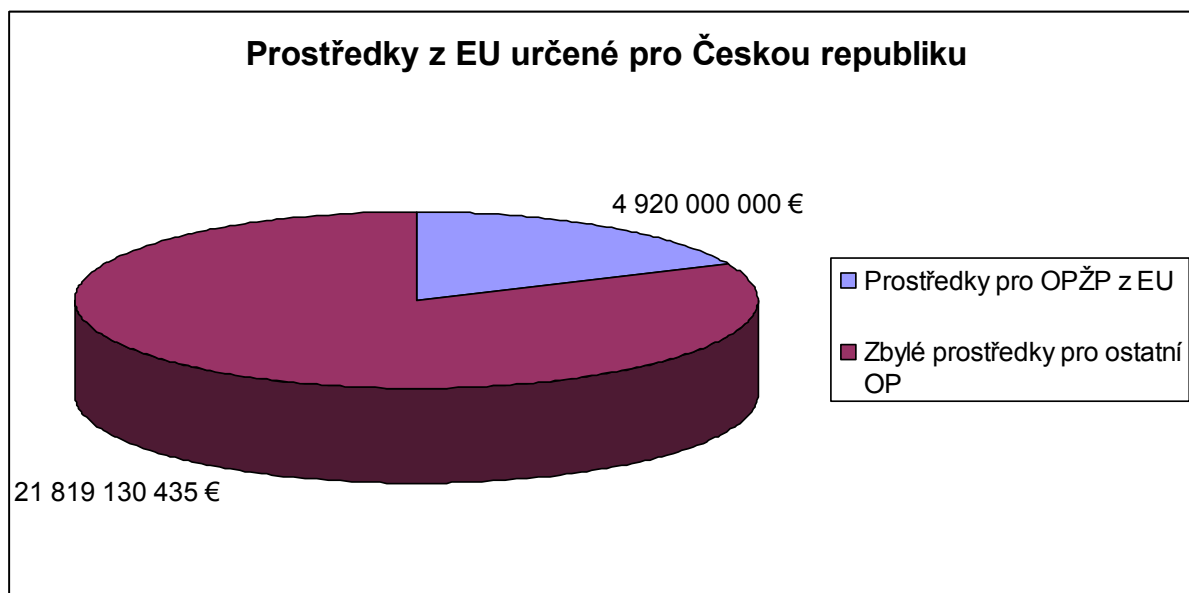
Vstupem České republiky do Evropské unie 1. květu 2004, byly do zákona o ochraně přírody a krajiny transponovány základní předpisy Evropské unie pro oblast ochrany přírody a krajiny. Směrnice Rady 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, směrnice Rady 79/409/EHS, o ochraně volně žijících ptáků, na území České republiky. K modifikaci druhové ochrany podle ustanovení směrnic došlo transpozicí těchto směrnic, včetně seznamů zvláště chráněných druhů. Mimo toto, převzala Česká republika touto transpozicí závazky v oblasti územní ochrany přírody, které spočívají ve vytvoření odpovídající části soustavy chráněných území evropského významu EU – Natura 2000.

Ke dni 1. května 2004 Česká republika také transponovala směrnici Rady 1999/22/ES, o chovu volně žijících živočichů v zoologických zahradách, která se projevila v zákoně č. 163/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů (zákon o zoologických zahradách). MŽP také zabezpečuje plnění závazků vyplývajících z členství České republiky v mezinárodních úmluvách (Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy CITES), programech, projektech a organizacích v oblasti ochrany biodiverzity vytváření celkové koncepce mezinárodní spolupráce v ochraně přírody a krajiny pro oblast příslušných úmluv (zabezpečení plnění závazků vyplývajících ze státního členství České republiky ve Světovém svazu ochrany přírody [IUCN], funkce výkonného orgánu CITES).^[26]

5. Operační program Životní prostředí

Operační program Životní prostředí (OPŽP) je zaměřený na zlepšování kvality životního prostředí a tím i zdraví obyvatelstva. Přispívá ke zlepšování stavu ovzduší, vody i půdy, řeší problematiku odpadů a průmyslového znečištění, podporuje péči o krajinu a využívání obnovitelných zdrojů energie a budování infrastruktury pro environmentální osvětu. Spadá mezi tématické operační programy v cíli Konvergence a z pohledu finančních prostředků je druhým největším českým operačním programem. Z fondů Evropské unie je pro OPŽP vyčleněno 4 920 000 000 EUR finančních prostředků, které tvoří přibližně 18,4 % veškerých prostředků určených z fondů Evropské unie pro Českou republiku. Z českých veřejných zdrojů má být navíc financování programu navýšeno o 870 000 000 EUR. Jeho řídicím orgánem je Ministerstvo životního prostředí ČR a zprostředkujícím orgánem je Státní fond životního prostředí. 20. prosince 2007 byl operační program schválen Evropskou komisí.

Graf 2: Prostředky z Evropské unie určené pro Českou republiku

Pramen: Vlastní graf

O podporu mohou žádat obce, kraje, státní organizace a podniky, příspěvkové organizace a organizační složky obcí, krajů a státu, nestátní neziskové organizace, podnikatelé, fyzické osoby, veřejné výzkumné instituce,...

5.1. Projekty financované z OPŽP (prioritní osy)

Operační program Životní prostředí obsahuje 8 prioritních os rozdělujících operační program na logické celky, a ty jsou dále konkretizovány prostřednictvím tzv. oblastí podpor, případně ještě podoblastí podpor. Tyto oblasti vymezují typy projektů, které mohou být v rámci příslušné prioritní osy podpořeny finančními prostředky.

5.1.1. Prioritní osa 1

(Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní)

V této ose je podpořena výstavba, rekonstrukce nebo intenzifikace čistíren odpadních vod a stokových systémů, úpraven vody, rozvodných sítí pitné vody, budování systému komplexního sledování, zjišťování a hodnocení stavu jakosti a množství povrchových a podzemních vod, výstavba poldrů, úpravy koryt řek,...

Na tuto prioritní osu je z fondů Evropské unie vyčleněno 1 990 000 000 EUR. Tato částka činí 40,4 % Operačního programu Životní prostředí.

5.1.2. Prioritní osa 2

(Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí)

V této ose je podpořena rekonstrukce a pořízení spalovacích zdrojů pro snížení spotřeby a omezení emisí, pořízení spalovacích zařízení se značkou ekologicky šetrný výrobek, snižování tepelných ztrát rodinných a bytových domů, opatření na zdrojích vedoucích

k odstranění či snižování emisí těkavých organických látek do ovzduší formou přechodu na vodu ředitelné barvy, výsadba a regenerace izolační zeleně oddělující obytnou zástavbu od průmyslových staveb či komerčních areálů nebo frekventovaných dopravních koridorů, instalace katalytických či termooxidačních jednotek,...

Finanční prostředky na financování této prioritní osy z fondů Evropské unie činí 630 000 000 EUR. Tato finanční částka odpovídá 12,9 % celkového Operačního programu Životní prostředí.

5.1.3. Prioritní osa 3

(Udržitelné využívání zdrojů energie)

Tato osa se zaměřuje na instalace větrných elektráren, zateplovací systémy budov, instalace obnovitelných zdrojů energie zejména pro vytápění a přípravu teplé vody typu solární systémy, tepelná čerpadla, kotle na biomasu, aplikace technologií na využití odpadního tepla, výstavba a rekonstrukce centrálních a blokových kotelen,...

Na tuto prioritní osu je z fondů Evropské unie připraveno 670 000 000 EUR, které tvoří 13,7 % Operačního programu Životní prostředí.

5.1.4. Prioritní osa 4

(Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží)

Prioritní osa 4 se zabývá budováním systémů odděleného sběru odpadů, rekultivací starých skládek, sanací vážně kontaminovaných lokalit, budováním zařízení na využívání odpadů (hlavně na třídění),...

Finanční prostředky z fondů Evropské unie pro financování této prioritní osy činí 780 000 000 EUR, což je 15,8 % Operačního programu životní prostředí.

5.1.5. Prioritní osa 5

(Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik)

Tato prioritní osa se zaměřuje na zpřístupňování informací o životním prostředí uživatelům Internetu, infrastrukturu pro program REACH, budování infrastruktury pro institucionální zázemí výzkumu BAT (nejlepších dostupných technik),...

Na prioritní osu 5 je z fondů EU vyčleněno 60 000 000 EUR, které činí 1,2 % Operačního programu Životní prostředí.

5.1.6. Prioritní osa 6

(Zlepšování stavu přírody a krajiny)

V této ose je podpořeno opatření k uchování a zvyšování početnosti druhů, obnova a výstavba návštěvnické infrastruktury ve zvláště chráněných územích, ptačích oblastech, evropsky významných lokalitách, přírodních parcích a geoparcích, opatření spojená s implementací soustavy Natura 2000, výsadba a obnova remízů, alejí, soliterních stromů a větrolamů, zvyšování retenční schopnosti krajiny, zakládání a revitalizace významné sídelní zeleně, stabilizace nebo sanace sesuvů a skalních masivů,...

Finanční prostředky z fondů Evropské unie pro financování prioritní osy 6 jsou 600 000 000 EUR, které činí 12,2 % Operačního programu Životní prostředí.

5.1.7. Prioritní osa 7

(Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu)

Prioritní osa 7 je zaměřena na nákup, rekonstrukce, výstavby a technické vybavení objektů za účelem vzniku nových center a poraden, tvorbu environmentálních osvětových, informačních a odborných materiálů a vzdělávacích a metodických pomůcek,...

Na prioritní osu 7 je vyčleněno z fondů Evropské unie 40 000 000 EUR, které odpovídají 0,9 % výše Operačního programu Životní prostředí.

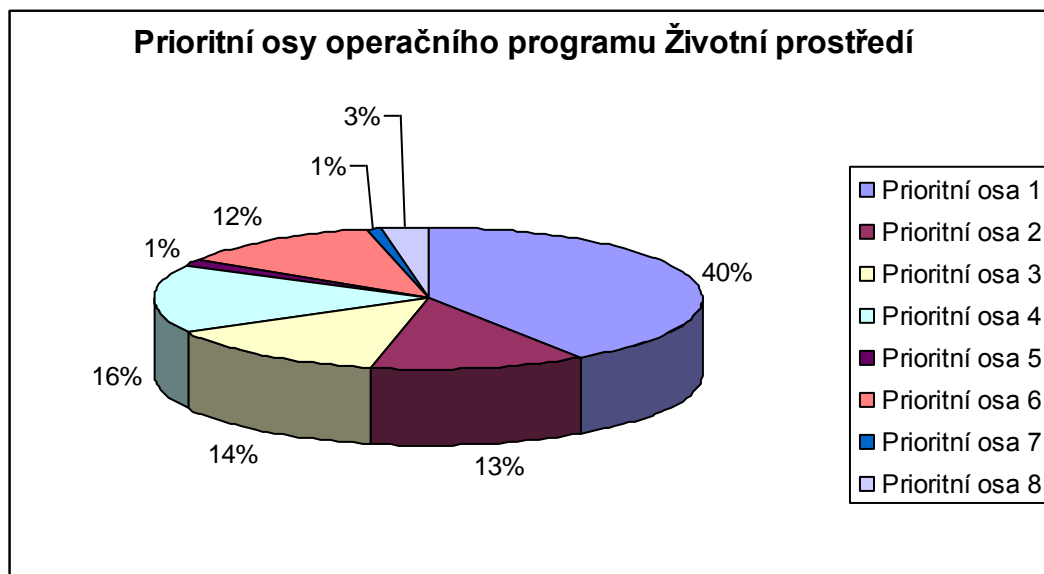
5.1.8. Prioritní osa 8

(Technická pomoc)

Tato prioritní osa financuje aktivity spojené s řízením programu (platy pracovníků zapojených do řízení OPŽP, výběr projektů, monitoring projektů a programu, zpracování studií a analýz, publicita programu, podpora schopnosti potenciálních příjemců čerpat finanční prostředky z programu,...

Prioritní osa 8 je financována z fondů Evropské unie částkou 140 000 000 EUR, které činí 2,9 % Operačního programu Životní prostředí.^[27]

Graf 3: Přehled prioritních os operačního programu Životní prostředí

Pramen: Vlastní graf

6. Program podpory předkladatelů návrhů projektů z fondů Evropské unie

Program je zaměřen na stimulaci výzkumných pracovišť a výzkumných konsorcií k proaktivnímu přístupu ve vyhledávání a podávání návrhů projektů z oblasti životního prostředí. Principem je finančně motivovat předkladatele návrhů projektů formou dotace na časově a finančně náročnou přípravu návrhu projektu (tedy na práci, jež předchází podání návrhu projektu).

6.1. Co je předmětem podpory programu?

- podpora přípravy návrhů projektů do 7. rámcového programu pro prioritu Životní prostředí
- podpora přípravy návrhů projektů financovaných z dalších evropských fondů v oblasti životního prostředí

6.2. Výše dotace

Výše dotace, kterou může žadatel získat odpovídá až 80 % celkových způsobilých nákladů. Tato částka může být až 800 000 Kč v případě koordinátora projektu, tedy až 300 000 Kč v případě partnera projektu.

6.3. Získání podpory

O podporu můžou žádat právnické osoby založené k nepodnikatelským účelům, tedy:

- státní příspěvková organizace,
- organizační složky státu,
- veřejné výzkumné instituce.

6.4. Vzory formulářů a žádostí

Pro poskytnutí podpory z Fondu je nutné vyplnit formulář žádosti a další nezbytné doklady, které jsou zveřejněny na webových stránkách Fondu v sekci Národní programy.

Žádosti se podávají průběžně elektronickou formou na adresu Fondu: grantyeu@sfzp.cz

O dotaci je možné žádat při průběžném přijímání a vyhodnocování žádostí. Program je vyhlášen na období od května 2010 do prosince 2013. ^[28]

Praktická část

7. Realizované projekty

Níže popsané projekty jsou nebo byly realizovány za finanční pomoci z fondů Evropské unie a souvisí s životním prostředím, zkvalitňováním jeho stavu, vzhledu a vlastností. Vybírala jsem projekty, které souvisí s krajem Vysočina a snažila jsem se je vybírat i z různých os. Nejčastěji jsem však našla projekty financované z 6. prioritní osy. Vůbec se mi nepodařilo najít realizované projekty z osy 2, 5 a 7.

Rozdělení os a jejich financování je následující:

- v prioritních osách 1, 2, 3 a 4 probíhá financování projektů ze zdrojů Fondu soudržnosti,
- prioritní osy 5, 6 a 7 jsou financovány z Evropského fondu pro regionální rozvoj.

7.1. Projekty rozdělené podle prioritních os

Členění projektů probíhá v praktické části této bakalářské práce podle různých prioritních os postupně. Seřazeny jsou od nejméně nákladných po ty nejdražší.

Členění projektů:

- prioritní osa 1,
- prioritní osa 3,
- prioritní osa 4,
- prioritní osa 6.

Poslední projekt z prioritní osy 6 popíšu podrobněji, protože se jedná o velmi vážný problém, který byl trnem v oku mnoha lidí z okolí i samotné přírody. Jedná se o sanaci

skládky v Pozďátkách, která byla dlouho odkládána kvůli své finanční náročnosti i kvůli neochotě.

7.1.1. Projekt pod záštitou prioritní osy 1

Jako projekty pod záštitou prioritní osy 1 jsem vybrala následující:

- výstavba a rekonstrukce technické infrastruktury na Karlově náměstí v Polné.

Bohužel více projektů v kraji Vysočina nebylo financováno z této prioritní osy.

7.1.1.1. Výstavba a rekonstrukce technické infrastruktury na Karlově náměstí v Polné

Hlavním cílem projektu byla výstavba nových inženýrských sítí – kanalizace a vodovodu. Současně s tím byly rekonstruovány stávající sítě v zájmové lokalitě projektu – na Karlově náměstí a v přilehlé Feltlově ulici v Polné. V rámci projektu byly vybudovány i kanalizační a vodovodní přípojky v zájmovém území projektu.

7.1.1.1.1. Cíl projektu

Cílem projektu bylo vybudování technické infrastruktury v zájmovém území projektu včetně napojení na stávající čističku odpadních vod, zajištění snížení znečištění vod, snížení znečištění z komunálních zdrojů, zlepšení jakosti pitné vody a celkové zlepšení životního prostředí včetně zajištění ochrany vody pro kapry a významného vodního toku řeky Šlapanky.

Projekt výstavby a rekonstrukce technické infrastruktury na Karlově náměstí v Polné byl úspěšně ukončen v rámci prioritní osy 1 Operačního programu Životní prostředí,

s celkovými náklady projektu ve výši 9 437 269 Kč, z toho uznatelných nákladů 8 058 942 Kč, na které přispěla Evropská unie 6 850 101 Kč s číslem MSC2007: CZ.1.02/1.1.00/08.02141. Příjemcem podpory bylo Město Polná v okrese Jihlava v kraji Vysočina.^[29]

Tabulka 1: Náklady na projekt výstavby a rekonstrukce technické infrastruktury na Karlově náměstí v Polné

Náklady projektu výstavby a rekonstrukce technické infrastruktury na Karlově náměstí v Polné			
Polné			
Popis nákladů	Náklady v Kč	Náklady v %	% k uznatelným nákladům
Celkové náklady	9 437 269,--	100,00	117,10
Celkové uznatelné náklady	8 058 942,--	85,39	100,00
Výše podpory z EU	6 850 101,--	72,59	85,00

Pramen: Vlastní tabulka

7.1.2. Projekty pod záštitou prioritní osy 3

Mezi projekty pod záštitou prioritní osy 3 jsem vybrala následující projekty:

- energeticky úsporné projekty Jihlava – sociální zařízení,
- zlepšení tepelně technických vlastností budovy MŠ Kouty,
- stavební úpravy objektu OÚ a MŠ v obci Petrovice.

7.1.2.1. Energeticky úsporné projekty Jihlava – sociální zařízení

Tento projekt řeší zateplení obvodových plášťů a střešních konstrukcí budov a výměnu otvorových výplní a s tím spojené stavební úpravy objektů Domova pro seniory a Domu s pečovatelskou službou.

V domově pro seniory proběhlo zateplení obvodového pláště, výměna oken, zateplení střechy. V domě s pečovatelskou službou proběhlo zateplení obvodového pláště, výměna oken, zateplení stropu nad vytápěným prostorem.

7.1.2.1.1. Cíl projektu

Hlavním cílem projektu bylo zlepšení kvality životního prostředí. Dílčím cílem bylo snížení energetické náročnosti objektů sociálních zařízení na vytápění prostřednictvím zlepšení tepelně technických vlastností obvodových konstrukcí budov.

Příjemcem finančních prostředků z fondů Evropské unie bylo statutární město Jihlava nacházející se v kraji Vysočina. Projekt byl realizován pod záštitou 3. prioritní osy operačního programu Životní prostředí pod číslem MSC2007: C7.1.02/3.2.00/7.00443. Projekt byl zcela ukončen a celkové náklady činily 17 584 146 Kč, z toho byly uznatelné náklady 12 137 223 Kč. Evropská unie pomohla s vypracováním projektu finančními prostředky ve výši 10 316 640 Kč.^[30]

Tabulka 2: Náklady projektu energeticky úsporných projektů Jihlava – sociální zařízení

Náklady projektu energeticky úsporných projektů Jihlava – sociální zařízení			
Popis nákladů projektu	Náklady v Kč	Náklady v %	% k uznatelným nákladům
Celkové náklady projektu	17 584 146,--	100,00	144,88
Celkové uznatelné náklady projektu	12 137 223,--	69,02	100,00
Celková výše podpory z EU	10 316 640,--	58,67	85,00

Pramen: Vlastní tabulka

7.1.2.2. Zlepšení tepelně-technických vlastností budovy MŠ v obci Kouty

Projekt řešil zlepšení tepelně technických vlastností budovy Mateřské školy v obci Kouty. Objekt Mateřské školy se nachází v původní obecní zástavbě. Objekt je přízemní, nepodsklepený, s využitým podkrovím. Objekt je postaven ve zděné technologii, rok kolaudace 1984. Z tohoto důvodu nevyhovoval z hlediska tepelných ztrát současným požadavkům ČSN 730540 a bylo proto navrženo jeho zateplení pomocí kontaktního zateplovacího systému.

Vlastní stavba o rozměrech 24,4 x 14,7 m, zastavěná plocha 358,7 m² je zastřešena sedlovou střechou. Svislé obvodové stěny jsou z cihel CD tl. 400 mm, strop z ocelových nosníků a vložek Hurdis. Krov je tvořen ocelovými vazničkami v kombinaci se dřevěnými prvky. Krytina původní vláknocementové šablony. Výplně otvorů: okna, vchodové dveře a vrata byla rovněž v původním, nevyhovujícím stavu a byla proto navržena jejich výměna za nové prvky, u oken s hodnotou $u=1,1 \text{ w/m}^2\text{K}$.

7.1.2.2.1. Cíl projektu

Zlepšením tepelně technických vlastností budovy došlo k úspoře energie potřebné pro vytápění budovy. Menší spotřeba paliva má dále pozitivní vliv na životní prostředí, neboť došlo ke snížení množství škodlivých látek vypouštěných do ovzduší otopnou soustavou předmětné budovy. Po provedení navržených opatření, která spočívala v provedení dodatečných tepelných izolací pláště budovy izolantem EPS tl.120 mm, stropu podkroví minerální vlnou tl. 200 mm a dále pak výměnou oken a dveří, došlo k významné roční úspoře energie a energetických nákladů.

Provedením navržených opatření došlo k vylepšení technického stavu celého objektu a tím také k ekonomickému zhodnocení celé budovy.

Tento projekt je realizován pod záštitou prioritní osy 3 Operačního programu životní prostředí. Příjemcem finančních prostředků byla obec Kouty v okrese Třebíč v kraji Vysočina. Projekt byl zcela ukončen s číslem MSC2007: CZ.1.02/3.2.00/08.00887. ^[31]

Tabulka 3: Náklady projektu zlepšení tepelně technických vlastností budovy MŠ v obci Kouty

Náklady projektu zlepšení tepelně technických vlastností budovy MŠ v obci Kouty			
Popis nákladů	Náklady v Kč	Náklady v %	% k uznatelným nákladům
Celkové náklady	2 071 337,--	100,00	131,81
Celkové uznatelné náklady	1 571 516,--	75,87	100,00
Celková výše podpory	1 335 788,--	64,49	85,00

Pramen: Vlastní tabulka

7.1.2.3. Stavební úpravy objektu obecního úřadu a mateřské školy č. 68 v obci Petrovice, zlepšení tepelně-technických vlastností

Projekt byl zaměřen na snížení energetické náročnosti při provozu budovy Obecního úřadu, jejíž součástí je také mateřská školka. Tato úspora byla realizována prostřednictvím výměny okenních a dveřních rámců, zateplení stropní konstrukce 2. NP a zateplení vnějšího pláště budovy.

7.1.2.3.1. Cíl projektu

Cílem projektu bylo snížení energetické náročnosti při provozu budovy obecního úřadu a mateřské školy čp. 68, snížení finanční náročnosti provozu budovy a zkvalitnění veřejností často využívané budovy.

Projekt byl realizován pod záštitou 3. prioritní osy Operačního programu Životní prostředí. Výdaje projektu byly certifikovány a projekt byl zcela ukončen. Příjemcem

podpory z Evropské unie byla obec Petrovice v okrese Třebíč v kraji Vysočina s číslem MSC2007: CZ.1.02/3.2.00/07.00174. ^[32]

Tabulka 4: Náklady stavebních úprav objektu OÚ a MŠ Petrovice

Náklady stavebních úprav objektu OÚ a MŠ Petrovice			
Popis nákladů	Náklady v Kč	Náklady v %	% k uznatelným nákladům
Celkové náklady projektu	2 767 510,--	100,00	126,40
Celkové uznatelné náklady	2 189 532,--	79,12	100,00
Celková výše podpory z EU	1 861 102,--	67,25	85,00

Pramen: Vlastní tabulka

7.1.3. Projekty pod záštitou prioritní osy 4

Mezi projekty pod záštitou prioritní osy 4 Operačního programu Životní prostředí jsem zařadila následující projekty:

- rozšíření systému separace biologicky rozložitelných odpadů městyse Mohelno,
- nový systém bioodpadu na Žďársku,
- rekultivace skládky Starý lom.

7.1.3.1. Rozšíření systému separace biologicky rozložitelných odpadů v městyse Mohelno

Projekt rozšíření systému separace biologicky rozložitelných odpadů v městyse Mohelno řeší tuto separaci a další možnosti sběru a svozu biologicky rozložitelných odpadů.

Kladný dopad záměru na nakládání s odpady v městyse Mohelno spočívá ve snížení celkového množství skládkovaného komunálního odpadu.

Tento projekt se týká prioritní osy 4. Příjemcem financí byl městyse Mohelno. Projekt se uskutečnil v kraji Vysočina v okrese Třebíč. Výdaje projektu byly certifikovány a číslo MSC2007: CZ.1.02/4.1.00/08.02422. ^[33]

Tabulka 5: Náklady na projekt rozšíření systému separace biologicky rozložitelných odpadů v městyse Mohelno

Náklady na projekt rozšíření systému separace biologicky rozložitelných odpadů v městyse Mohelno			
Rozlišení výdajů	Částka v Kč	Vyjádřeno v %	% k uznatelným nákladům
Celkové náklady	2 266 545,--	100,00	100,08
Celkové uznatelné náklady	2 264 767,--	99,92	100,00
Celková výše podpory z EU	1 925 052,--	84,93	85,00

Pramen: Vlastní tabulka

7.1.3.2. Nový systém bioodpadu na Žďársku

Projekt řeší shromažďování, svoz a další nakládání s biologickým odpadem – ze zahrad, potravinové zbytky – na úrovni domácností a firem na území svozové oblasti společnosti Odas odpady.

7.1.3.2.1. Cíl projektu

Hlavním přínosem projektu je zvýšení využívání odpadů na Žďársku. Specifickými cíli projektu je pak zavedení systému separace, shromažďování a svozu bioodpadů na Žďársku. Dále snížení podílu biologické složky v komunálním odpadu ve svozové oblasti společnosti odas a propagace separace bioodpadů. Kapacita systému sběru 2340 t/rok. Počet osob spádového území 100 000.

Projekt nového systému bioodpadu na Žďársku byl realizován pod záštitou 4. prioritní osy operačního programu Životní prostředí. Příjemcem podpory z Evropské unie

byl ODAS ODPADY s. r. o. v okrese Žďár nad Sázavou v kraji Vysočina. Číslo MSC2007: CZ.1.02/4.1.00/07.00176. Projekt byl úspěšně dokončen.^[34]

Tabulka 6: Náklady projektu nového systému bioodpadu na Žďáarsku

Náklady projektu nového systému bioodpadu na Žďáarsku			
Popis nákladů	Náklady v Kč	Náklady v %	% k uznatelným nákladům
Celkové náklady	14 671 867,--	100,00	120,96
Celkové uznatelné náklady	12 129 300,--	82,67	100,00
Výše podpory z EU	6 185 943,--	42,16	51,00

Pramen: Vlastní tabulka

7.1.3.3. Rekultivace skládky Starý lom

Rekultivace staré skládky o rozměrech 90x55 m, hloubce cca 8 m v obci Dolní Rožínka. Jedná se o technickou a biologickou rekultivaci. Kapacita skládky po úroveň okolního terénu je cca 48 000 m³.

7.1.3.3.1 Cíl projektu

Cílem projektu je zamezení negativního účinku skládky na okolní přírodu, zejména podzemní vodu, jejímu začlenění do okolní krajiny a kontrole vlivu skládky na podzemní vodu.

Příjemcem podpory ze zdrojů Evropské unie byla obec Dolní Rožínka v okrese Žďár nad Sázavou v kraji Vysočina. Projekt spadá do prioritní osy 4 Operačního programu Životní prostředí s číslem MSC2007: CZ.1.02/4.1.00/07.00008.^[35]

Tabulka 7: Náklady rekultivace skládky Starý lom

Náklady rekultivace skládky Starý lom			
Popis nákladů	Náklady v Kč	Náklady v %	% k uznatelným nákladům
Celkové náklady	9 867 154,--	100,00	100,00
Celkové uznatelné náklady	9 867 154,--	100,00	100,00
Celková výše podpory	8 387 081,--	85,00	85,00

Pramen: Vlastní tabulka

7.1.4. Projekty pod záštitou prioritní osy 6

Mezi projekty, které jsou financovány z 6. prioritní osy jsem vybrala následující:

- obnova aleje v zámeckém parku v Budišově,
- odbahnění návesního rybníka ve Slavičkách,
- výstavba rybníku na pozemku p. č. 5020/1 v k. ú. Petrůvky,
- revitalizace nádrže Dolníček,
- vybudování ochranné zdi v obci Ocmanice,
- revitalizace školní zahrady Střední školy stavební v Třebíči,
- sanace skládky v Pozdřátkách.

7.1.4.1. Obnova aleje v zámeckém parku v Budišově

Z důvodu velmi špatného zdravotního stavu stromů ve stávající aleji, které byly suché a hrozilo jejich vyvrácení, bylo přistoupeno k celkové obnově této aleje v zámeckém parku v Budišově. Stará alej byla nahrazená novou, čemuž předcházelo vykácení starých stromů. Byly navrženy sazenice stromů o vzrostlé velikosti k výsadbě, které měly obvod kmene 14-16 cm. Na vymezených plochách bylo provedeno založení parkového trávníku osetím kvalitním travním osivem.

7.1.4.1.1. Cíl projektu

Z důvodu, že je alej nosným kompozičním prvkem parku a výrazně ovlivňuje jeho charakter, bylo třeba, s ohledem na stav stávajících dřevin, založit alej novou, která reprezentuje kulturní památku, jejíž je součástí. Dále byla odstraněna hrozba pádu suchých stromů a park mohl být zpřístupněn veřejnosti.

Projekt byl realizován pod záštitou prioritní osy 6 Operačního programu Životní prostředí. Příjemcem financí byl městys Budišov v kraji Vysočina v okrese Třebíč. Výdaje byly certifikovány. Číslo MSC2007: CZ.1.02/6.5.00/08.02854.^[36]

Tabulka 8: Náklady projektu obnovy aleje v zámeckém parku v Budišově

Náklady projektu obnovy aleje v zámeckém parku v Budišově			
Popis výdajů	Částka v Kč	Vyjádřeno v %	% k uznatelným nákladům
Celkové náklady projektu	413 742,--	100,00	105,90
Celkové uznatelné náklady	390 706,--	94,43	100,00
Celková výše podpory	332 100,--	80,27	85,00

Pramen: Vlastní tabulka

7.1.4.2. Odbahnění Návesního rybníka ve Slavičkách

V dubnu 2009 zahájila obec Slavičky projekt na obnovu funkcí rybníka, zejména pak zvýšení jeho retenční kapacity, a to odtěžením a vyvezením sedimentů, vytvoření litorálního pásma a nátokové části vybudováním haťové stěny pro zachycování splavenin s možností jejich průběžného odstraňování.

Celková vodní plocha rybníka je 1,167 ha a celkový objem akumulčního prostoru je 15 295 m³.

Tento projekt je byl připravovaný a realizovaný v rámci Operačního programu Životní prostředí, jehož cílem je optimalizace vodního režimu krajiny, zvýšení její retenční schopnosti a omezení vzniku rizikových situací.

Financování tohoto projektu bylo plánováno z Fondu soudržnosti Evropské unie pro vodu, vzduch a přírodu, prostředků SFŽP ČR a prostředků obce Slavičky. Plánovaný termín ukončení realizace projektu byl 30. listopadu 2009 a jednalo se o projekt z prioritní osy 6 z OPŽP. Výdaje projektu byly certifikovány. Projekt proběhl na území kraje Vysočina a okresu Třebíč. Příjemcem financí z Evropské unie byla obec Slavičky. Číslo MSC2007: CZ.1.02/6.4.00/08.01266.

7.1.4.2.1. Cíl projektu

Cílem tohoto projektu bylo zvýšení retenční schopnosti rybníka a snížení negativních vlivů vodní eroze a sucha na místní biokoridor Střížovský potok. ^[37]

Tabulka 9: Náklady projektu odbahnění Návesního rybníka ve Slavičkách

Náklady projektu odbahnění Návesního rybníka ve Slavičkách			
Popis výdajů	Částka v Kč	Vyjádřeno v %	% k uznatelným nákladům
Celkové náklady projektu	1 792 902,--	100,00	100,16
Celkové uznatelné náklady	1 790 046,--	99,84	100,00
Celková výše podpory	1 521 539,--	84,86	85,00

Pramen: Vlastní tabulka

7.1.4.3. Výstavba rybníku na pozemku p. č. 5020/1 v k. ú.

Petrůvky

Investor měl záměr na potoce Zátoky v katastru obce Petrůvky v okrese Třebíč postavit malou vodní nádrž s navazujícím mokřadem, tůněmi a provést revitalizaci části tohoto potoka. Účelem výstavby nádrží je bylo založení retenčního prostoru umožňujícího

akumulaci vody v krajině a zároveň zmírnění škod působených při povodňových stavech.

Ekologicko-stabilizační funkce byly výraznou měrou posíleny vytvořením série průtočných a neprůtočných zemních tůní. Z krajinářského hlediska je vodní nádrž zajímavá estetickým a krajino tvorným prvkem. Oproti současnému stavu došlo k podstatnému navýšení stanovištní a s tím spojené druhové diverzity a estetické hodnoty širšího okolí navrhované stavby.

Projekt byl realizován pod záštitou prioritní osy 6 OPŽP a příjemcem financí z EU byl Oldřich Novák. Výdaje projektu byly certifikovány. Číslo MSC2007: CZ.1.02/6.4.00/08.01491. Projekt byl realizován v kraji Vysočina v okrese Třebíč.^[38]

Tabulka 10: Náklady projektu výstavby rybníka v Petrůvkách

Náklady projektu výstavby rybníka v Petrůvkách			
Popis výdajů	Částka v Kč	Vyjádřeno v %	% k uznatelným nákladům
Celkové náklady	3 203 419,--	100,00	100,32
Celkové uznatelné náklady	3 193 228,--	99,68	100,00
Celková výše podpory	2 442 819,--	76,26	76,50

Pramen: Vlastní tabulka

7.1.4.4. Revitalizace nádrže Dolníček

Stávající nádrž má retenční a krajino tvorný účinek s významnou biologickou funkcí. Byla však velmi zabahněna, čímž byla velmi narušena její funkce. Hráz neměla dostatečný sklon návodního svahu a nebyl zde vybudován bezpečnostní přeliv, při velkých vodách tak hrozilo její protržení.

K obnově a zachování účelu a funkčnosti nádrž bylo zapotřebí provést její odbahnění, opravu hráze a vybudovat bezpečnostní přeliv. Dále byly břehy osázeny autochtonními

dřevinami. Revitalizace byla provedena při zachování všech současných ekologických funkcí rybníka, v přítokové části rybníka bylo navrženo litorální pásmo, čímž vznikly příznivé podmínky pro rozmnožování a život obojživelníků a díky prohloubené tůni i možnost jejich přežití při vypuštění nádrže.

Revitalizační stavby byly docíleny ekologické efekty:

- byly vytvořeny příznivější podmínky pro život vodních živočichů vázaných na stojaté vody a jejich litorální zónu,
- došlo ke zvýšení druhové biodiverzity v okolí nádrže,
- značně se vylepšil vodní režim v okolí a zvýšila se ekologická stabilita území,
- došlo současně ke zvýšení průměrných disponibilních zásob vody,
- plánovaná výsadba břehových porostů z autochtonních dřevin zkvalitnila již existující porosty a zlepšila druhovou pestrost dřevin a rostlin,
- zvýšila se ekologická a estetická úroveň řešeného území, vznikl výraznější krajinný prvek.

Příjemcem financí z fondů Evropské unie byla obec Pyšel. Místo realizace projektu se nachází na Vysočině v okrese Třebíč. Tento projekt spadá pod prioritní osu 6. Realizace projektu byla ukončena a číslo MSC2007: CZ.1.02/6.4.00/08.03160. ^[39]

Tabulka 11: Náklady projektu revitalizace nádrže Dolníček

Náklady projektu revitalizace nádrže Dolníček			
Popis výdajů	Částka v Kč	Vyjádřeno v %	% k uznatelným nákladům
Celkové náklady	2 315 268,--	100,00	100,62
Celkové uznatelné náklady	2 300 988,--	99,38	100,00
Celková výše podpory	1 955 840,--	84,47	85,00

Pramen: Vlastní tabulka

7.1.4.5. Vybudování ochranné zdi v obci Ocmanice

Tento projekt, který se týká vybudování ochranné zdi v obci Ocmanice, vyřešil nebezpečí sesuvu svahu a zamezil padání uvolněné skály na přilehlou silnici. Svah ohrožoval život a zdraví občanů a následkem řícení skály mohlo dojít k ohrožení majetku i zdraví občanů. Situaci zhoršovala především větrná a vodní eroze, časté a výrazné střídání teplot typické pro tuto oblast a rovněž otřesy způsobené projíždějícími osobními i nákladními vozidly.

Realizovaný projekt proběhl pod záštitou prioritní osy 6 Operačního programu Životní prostředí a příjemcem financí z fondů Evropské unie byla obec Ocmanice, která se nachází v kraji Vysočina v okrese Třebíč. Výdaje projektu byly certifikovány a číslo MSC2007: CZ.1.02/6.6.00/08.03004.

7.1.4.5.1. Cíl projektu

Projekt se zaměřoval na snížení environmentálních rizik provedením opatření, které zabránilo ohrožení životů lidí a ohrožení provozuschopnosti komunikace pod svahem s padajícím kamením. Cíl projektu byl v souladu s cílem prioritní osy 6, která má zajistit ekologickou stabilitu krajiny. Předmětem projektu bylo zamezení havárie, způsobené geologickými fenomény.^[40]

Tabulka 12: Náklady projektu vybudování ochranné zdi v obci Ocmanice

Náklady projektu vybudování ochranné zdi v obci Ocmanice			
Popis výdajů	Částka v Kč	Vyjádřeno v %	% k uznatelným nákladům
Celkové náklady	2 399 670,--	100,00	102,27
Celkové uznatelné náklady	2 346 490,--	97,78	100,00
Celková výše podpory	1 994 517,--	83,11	85,00

Pramen: Vlastní tabulka

7.1.4.6. Revitalizace školní zahrady Střední školy stavební v Třebíči

Projekt se zabýval ucelenou a kompletní revitalizací školní zahrady Střední školy stavební v Třebíči. Ucelená revitalizace školní zahrady spočívala v odstranění náletových dřevin, suchých a poškozených dřevin a následně návrhu a výsadby nových dřevin a travin.

Kompletní revitalizace zahrady byla zpracována na základě projektové dokumentace zkušenou zahradní architektkou v souladu s požadavky vyplývajícími z 2. výzvy Ministerstva životního prostředí ČR. Firma, která měla provést revitalizaci školní zahrady, byla vybrána na základě výběrového řízení. Vlastní revitalizace byla dozorována jak autorsky, tak i technickým dozorem investora.

Po vlastní výsadbě byla další dva roky odbornou firmou ošetřována, aby nedošlo k neodbornému zásahu do růstu nově vysazeného materiálu. Kompletní a ucelenou revitalizací školní zahrady se dosáhlo významné přírodní zeleně v sídelním prostředí. Zároveň tato revitalizace vytvořila názornou učební pomůcku pro výchovu studentů ke vztahu k životnímu prostředí, k budování a ošetřování zeleně v hustě zastavěném sídelním útvaru měst.

Příjemcem finanční podpory ze zdrojů Evropské unie byla Střední škola stavební Třebíč, která se nachází v okrese Třebíč v kraji Vysočina. Tento projekt byl proveden pod záštitou prioritní osy 6 a byl úspěšně ukončen. Číslo MSC2007: CZ.1.02/6.5.00/08.01544.

7.1.4.6.1. Cíl projektu

Cílem celého projektu bylo podpoření udržitelného rozvoje sídel zvýšením rozlohy segmentů přírodního charakteru v zastavěném území lokality sídliště Horka-Domky

v Třebíči a odstranění suchých, poškozených a náletových dřevin, výsadby nové vegetace a zohlednění zajímavých stavebních prvků zahradní architektury využitelných pro relaxaci – vznik a další řízená existence přírodě blízké zeleně jako protiváhy sídelního prostředí, která umocní kvalitu zázemí již existujícího sportovně rekreačního prostoru, veřejnosti využívaných sportovišť (travnaté fotbalové hřiště a tenisové kurty s umělým povrchem).

Naplnit významnou osvětovou a výchovnou funkci:

- pro žáky Střední školy stavební v Třebíči vytvořením architektonického a urbanizačního začlenění nové revitalizace školní zahrady mezi stávající sídelní budovy areálu školy, a tím názorně budovat vztah studentů stavebního zaměření k životnímu prostředí, tvorbě a ošetřování zeleně ve svém okolí či v okolí budoucích nových stavebních objektů
- mládeži školního věku umožnit formou řízených prohlídek a exkurzí vytvářet vztah k přírodě, ekologickému myšlení a rozvoji estetického cítění. ^[41]

Tabulka 13: Náklady projektu revitalizace školní zahrady Střední školy stavební v Třebíči

Náklady projektu revitalizace školní zahrady Střední školy stavební v Třebíči			
Popis nákladů	Částka v Kč	Vyjádřeno v %	% k uznatelným nákladům
Celkové náklady	1 277 559,--	100,00	101,94
Celkové uznatelné náklady	1 253 234,--	98,10	100,00
Celková výše podpory	1 065 249,--	83,38	85,00

Pramen: Vlastní tabulka

7.1.4.7. Sanace skládky v Pozd'átkách

7.1.4.7.1. Historie skládky v Pozd'átkách

Skládku zbudovala u Pozd'átek společnost BOPO a. s. začátkem 90. let 20. století. Z počátku zde skladovala průmyslový odpad ze své výroby. Stavbu povolil třebíčský stavební úřad 26. srpna 1993. Postavena byla pouze první část, klasifikovaná tehdy jako skládka 5. skupiny. Skládku tvoří nekrytý sektor ZN-1, který má rozlohu 5 000 m² a plánovanou kapacitu 26 500 m³ odpadu, a má sloužit k ukládání nebezpečných odpadů v obalech. Další součástí skládky je zastřešený sektor ZN-2, který má rozlohu 1 700 m² a plánovanou kapacitu 9 800 m³ odpadu, a má sloužit k ukládání volně ložených odpadů s vyšší vyluhovatelností.

Těleso skládky je tvořeno z vrstvy minerálního těsnění (místní materiál s Ca – bentonitem), dále ze dvou vrstev bentofixových rohoží (D a BFG 5000) a fólie PEHD 2mm, chráněné geotextilií (800 g.m⁻²) a 400 mm vrstvou tříděného kameniva 16/32. Pod těsnicí vrstvou je manéžní potrubí pro odvod čistých podzemních vod. Oba sektory mají gravitační drenážní systém pro odvod skládkových vod do záchytných jímek (28 m³ pro ZN-1 a 5 m³ pro ZN-2). Voda z jímek byla rozstříkována na skládku, aby se mohla odpařit.

Skládka se nachází na katastrálním území Pozd'átek, které spadají pod obec Slavičky. Je situována přibližně 3,8 km vzdušnou čarou od města Třebíče. A jde o jednu z nejzávažnějších ekologických zátěží v kraji Vysočina.

Skládka je napojena na silniční síť prostřednictvím silnice č. III/35118, asi 500 m jižně od Pozd'átek. Leží v nadmořské výšce 490 m n. m. nad strmým údolím potoka Prašince, který se prostřednictvím 800 m vzdálené Markovky vlévá do řeky Jihlavy jako pravostranný přítok.

Do zkušebního provozu byla skládka uvedena v polovině roku 1994. Kolaudační rozhodnutí následovalo 4. ledna 1995. Provoz skládky zajišťovala firma AVE Třebíč, s. r. o. (později IH-ENVI, a. s., Hradec Králové). V roce 1996 byly zjištěny silně kyselé průsakové vody z tělesa skládky. Okresní úřad v Třebíči podmínil další provoz svým souhlasem. Zdrojem těchto průsakových vod byly tzv. „kyselé systémy“ deklarované jako odpadní síran železnatý, navezené sem v množství asi 10 000 tun z podniku Prechezy a. s. Přerov. Kvůli nesplnění opatření k nápravě provozovatelem a nezpůsobilého stavu byl provoz skládky 1. února 1997 v Pozďátkách zastaven (z důvodu poškození těsnících vrstev sektoru ZN-1, kvůli kterým se kontaminované podzemní vody, které vytékaly z drenážních systémů šachtou v nejnižším místě skládky, dostaly do toku Prašinec).

Analýzy prokázaly ovlivnění kvality vod v Prašinci (snížené pH, vyšší koncentrace síranů a železa). Množství vytékajících vod a koncentrace kontaminantů jsou závislé na srážkové činnosti (až $60 \text{ m}^3 \cdot \text{den}^{-1}$ při jarním tání, méně než $0,5 \text{ m}^3 \cdot \text{den}^{-1}$ v období sucha).

V následujících letech se správce skládky pokoušel unik průsakových vod, které obsahovaly kyselinu sírovou a těžké kovy, mimo těleso skládky zadržovat. Od té doby se zde vystřídalo několik provozovatelů, kteří prováděli jen monitoring a odvoz skládkových vod, čímž se snažili zmírňovat negativní dopady skládky na životní prostředí, ale neměnili záměr skládku dobudovat a provozovat (na majetek pozdějšího vlastníka skládky [DEP-POZ, s. r. o. Třebíč] byl vyhlášen v roce 1999 konkurz). Tento záměr už ale nebyl v souladu s plánem odpadového hospodářství kraje Vysočina, Jedním z řešení proto bylo, že skládku odkoupí stát a na své náklady ji bude sanovat.

V letech 1997-2000 došlo k únikům kyselých průsakových vod mimo těleso skládky a tím k masivní kontaminaci podzemních vod a okolní krajiny. Byla poškozena vegetace a zaznamenán úhyn lesní zvěře. Situaci řešila Okresní havarijní komise, zasahoval HZS Třebíč. S likvidací cca 500 m^3 kyselých vod pomáhal odštěpný závod

GEAM Dolní Rožínka. Monitoring a odvoz skládkových vod zajišťoval Okresní úřad v Třebíči.

Svazek obcí se v roce 2002 ujal přípravy sanačního zásahu. Byla zpracována analýza rizik a projekt vymístění skládky. Usnesením vlády ČR ze dne 12. června 2002 č. 590 bylo schváleno odkoupení skládky státem a zahájení sanace. V červenci roku 2002 ale správce konkurzní podstaty prodal skládku firmě ICKM Real Estate, s. r. o., která v roce 2003 předložila obci Slavičky projekt využití lokality pro centrum nakládání s odpady (dostavba skládky pro stabilizované odpady až na 25 let). Tento projekt byl zamítnut pro svou neúplnost, rizikovost a špatné zkušenosti. V roce 2004 firma skládku převedla na dceřinou společnost Třebíč s. r. o. (později Logika s. r. o.), která převzala monitoring, odvoz skládkových vod a nově překryla fólií odpad v otevřeném sektoru ZN-1.

V červnu 2005 firma Logika, s. r. o. oznámila Ministerstvu životního prostředí záměr na opravu a rekonstrukci skládky v Pozďátkách. Skládku po rekonstrukci měla sloužit pro uložení silicifikovaných odpadů ze sektoru ZN-1, enkapsulování sektrem ZN-2 in-situ a rozšíření komerčního provozu. Po posouzení vlivu tohoto záměru na životní prostředí vydalo v lednu roku 2007 Ministerstvo životního prostředí souhlasné stanovisko s variantou sanace in-situ, avšak bez dalšího rozšíření a provozu skládky pro komerční odstraňování odpadů. Poté firma od záměru odstoupila a ukončila činnost na skládce. Řešení problému se definitivně ujal stát – vláda ČR usnesením z 2. února 2009 č. 129, kde schválila odkoupení skládky od italsko-lucemburské firmy Logika s. r. o. Jednání o kupní ceně s touto firmou nebylo snadné a trvalo řadu měsíců. Nakonec se expertům podařilo srazit cenu na méně než polovinu původní nabídky. Při jednání o ceně ministerstvo velmi tvrdě hájilo, že stát nesmí zaplatit víc, než kolik vlastník do zabezpečení skládky prokazatelně vložil, a tak konečnou cenu 23 000 000 Kč uhradil státní podnik DIAMO z vlastních zdrojů, zajistil novou analýzu rizik, studii proveditelnosti a připravil projekt sanace. Financování je zajišťováno v rámci oblasti podpory 4.2 z Operačního programu Životní prostředí.

S úlevou rozhodnutí vlády ČR o odkupu a následné sanaci skládky v Pozd'átkách přivítal starosta obce Slavičky – Ing. Jiří Váral. Se znovuotevřením skládky a jejím rozšiřováním nesouhlasilo zastupitelstvo, nebyla v územním plánu a vyslovilo se proti ní na 2 500 lidí v petici, kterou zorganizovalo sdružení Pozd'átky bez jedů, i když tato obec má jen 200 obyvatel.

Podle ministerstva průmyslu a obchodu měla stát jen okamžitá havarijní opatření na skládce dalších 17 000 000 Kč. Náklady sanace mají být stanoveny po zpracování analýzy rizik, studie proveditelnosti a sanačního projektu. Do konce července roku 2009 měl státní podnik DIAMO předložit studie a do září podat žádost o subvenci z Operačního programu Životní prostředí.^{[42] [43]}

7.1.4.7.2. Projekt sanace skládky v Pozd'átkách

Projekt řeší odstranění rizik představovaných existencí havarované skládky nebezpečného odpadu v blízkosti obce Pozd'átky. Postup sanace vychází a je podrobně specifikován ve zpracované analýze rizik, studii proveditelnosti a projektové dokumentaci.

V rámci projektu bude odstraněna kontaminace obou sektorů skládky a jejího okolí včetně železitých sedimentů v údolní depresi k vodoteči Prašinec. Součástí realizace jsou následující:

- odtěžení všech odpadů uložených volně a především v sektorech ZN-1 a ZN-2, neutralizace a jiná stabilizační úprava nebezpečných odpadů a jejich následné bezpečné uložení na náležitě zajištěné skládce,
- odstranění všech staveb včetně komunikací a inženýrských sítí,
- odstranění konstrukčního souvrství těsnění skládky, sanace podloží skládky, odstranění kontaminovaných systémů pro odvedení drenážní a skládkové vody,
- odstranění sedimentů a sekundární kontaminace horninového prostředí, ošetření ploch mletým vápencem,
- provedení technické a biologické rekultivace území.

Po ukončení sanace bude pokračovat tříletá pěstební péče a postsanační monitoring.

7.1.4.7.3. Cíl projektu

Záměrem projektu je úplné odstranění rizika spojeného s existencí skládky, zejména na kvalitu povrchové vody ve vodoteči v profilu Prašinec. Odstraněním staveb skládky nebezpečného odpadu, uložených odpadů, odstraněním kontaminovaných zemin a následnou rekultivací k účelu odpovídajícímu plánovanému cílovému funkčnímu využití území (krajinná zeleň), bude dosaženo odstranění vlivu skládky.

Sanace a rekultivace území ohroženého skládkou nebezpečných odpadů v Pozďátkách stále ještě probíhá. Stanoviště bylo předáno zhotoviteli koncem dubna 2010 a dle harmonogramu mají být práce ukončeny do konce dubna 2012. Po těchto pracích bude následovat tříletá pěstební péče o vysazené porosty a první 2 roky po ukončení prací bude probíhat monitoring lokality. Schválená dotace z EU činí 85 % způsobilých výdajů, které odpovídají částce 412 152 567 Kč. ^[44] ^[45]

Tabulka 14: Náklady na sanaci skládky v Pozďátkách

Náklady na sanaci skládky v Pozďátkách			
Název nákladů	Náklady v Kč	Náklady v %	% k uznatelným nákladům
Celkové náklady na sanaci	595 380 319,--	100,00	122,79
Celkové způsobilé náklady sanace	484 885 373,--	81,44	100,00
Částka poskytnutá Evropskou unií	412 152 567,--	69,22	85,00

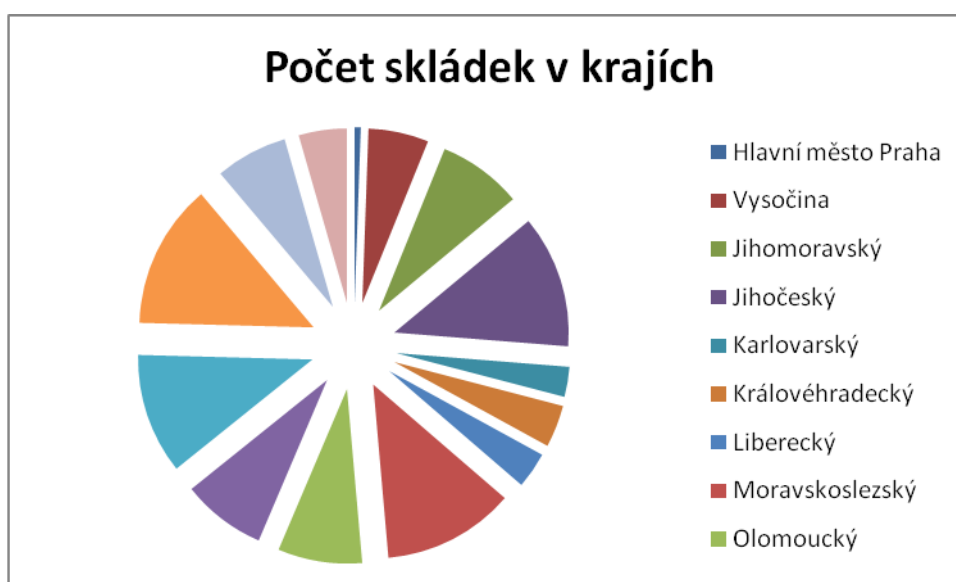
Pramen: Vlastní tabulka

7.1.4.7.4. Skládky odpadů v ČR

V České republice je stále velmi aktuální problematika skládkování odpadů. V současné době se v České republice skládkuje 83 % komunálních odpadů. V rámci výzkumného záměru „Výzkum pro hospodaření s odpady v rámci ochrany ŽP a udržitelného rozvoje (prevence a minimalizace vzniku odpadů a jejich hodnocení)“ MZP0002071102 byly od roku 2007 do roku 2009 ve VÚV T.G.M. vydány tři díly publikace s názvem „Atlas zařízení pro nakládání s odpady“.

Provozovaných skládek na území České republiky je 179. Z toho v kraji Vysočina se nachází 10 skládek. 1 je v hlavním městě Praha, 22 skládek v Jihočeském kraji, 14 skládek v Jihomoravském kraji, v Karlovarském kraji se nachází 5 skládek, v Královéhradeckém kraji je 7 skládek, 6 skládek v Libereckém kraji, 22 skládek v Moravskoslezském kraji, 14 skládek v Olomouckém kraji, 14 skládek v Pardubickém kraji, 20 skládek v Plzeňském kraji, ve Středočeském kraji 24 skládek, v Ústeckém kraji 12 skládek a posledních 8 skládek je ve Zlínském kraji. Zmíněný stav skládek je zobrazovaný k 30. 8. 2010.^[46]

Graf 4: Počet skládek v jednotlivých krajích České republiky

Pramen: Vlastní graf

Závěr

Cílem bakalářské práce „Environmentální opatření v rámci udržitelného růstu ve vybraném území“ je analýza environmentálních opatření v rámci udržitelného růstu, jejich efektivnost, využívání finanční pomoci z EU a zobrazení této problematiky na metodách v daném území – kraji Vysočina v ČR.

První část práce tvoří úvod do problematiky čerpání finančních zdrojů z Fondů Evropské unie. Jsou zde definovány fondy Evropské unie, které se vztahují k financování projektů souvisejících s životním prostředím, využívání jejich zdrojů. Je tu i charakteristika životního prostředí, jeho problémy a rizika. Ministerstva životního prostředí ČR a oblasti, ve kterých se snaží přírodě napomoci, Operační program Životní prostředí a jeho prioritní osy, díky kterým je možné čerpat finanční prostředky ze zdrojů Evropské unie.

Ve své práci jsem popsala i program podpory předkladatelů návrhů projektů z fondu Evropské unie, co by měly tyto návrhy obsahovat, jakých podpor se žadatelům může dostat, další získané podpory a v neposlední řadě i vzory formulářů a žádostí.

Následná praktická část bakalářské práce obsahuje projekty související s životním prostředím, které jsou spolufinancovány ze zdrojů Evropské unie. Rozdělila jsem je podle prioritních os, ke kterým náleží a zdrojů jejich financování.

Projekty, které jsem popsala ve své bakalářské práci, jsem si vybrala z důvodu, že jsou mi blízké. V některých těchto vesnicích jsem pracovala a mnohé projekty viděla a četla o nich dřív, než mě vůbec napadlo, že bych je mohla popsat ve své bakalářské práci. Hlavně Pozdřátská skládka se mě hodně dotýká. Tato skládka se nachází necelé 3 kilometry od vesnice, ve které bydlím celý svůj život, navíc na vysokém kopci, takže je naprosto jasné, že se nás její jedy dotýkají a mají vliv nejen na flóru, ale i na faunu.

Líbí se mi, jak je na tomto neúspěšném projektu (myšlena Pozďátská skládka nikoli její sanace) ukázáno, co všechno dokáže způsobit vcelku malá chyba člověka. Jaké má dopady na prostředí, lidi, a že je to až stát, který dokáže vzít pravomoc do svých rukou a zakázat firmám, které ani nejsou z České republiky, aby si na nás dále vydělávaly peníze, ale nezáleželo jim na nás. Jsem koneckonců ráda, že už je tato pro kraj Vysočina obrovská katastrofa vyřešena a na skládku se časem bude vzpomínat jen s trpkými myšlenkami.

U projektů jsem vždy popsala, proč se prováděly, uvedla jsem jejich celkové náklady, z kterých se odvozovaly uznatelné náklady a z nichž se potom odvozovala podpora z fondů Evropské unie. Tato podpora je vždy ve výši 85 % uznatelných nákladů, které ale vždy nebyly ve stejné výši jako celkové náklady projektu. Tuto skutečnost si vysvětluji tak, že při realizaci daných projektů se současně udělaly i další úpravy, které ale nespádají pod definované podpory ze zdrojů EU (prioritních os OPŽP), a proto se nezahrnovaly do částky, z které byla podpora vypočítávána. Tyto částky a procenta jsem rozpracovala do tabulek, aby byly informace přehlednější.

Podle mě je nesmírně důležité, že se Evropská unie takto zapojuje do globálních problémů, protože finance jsou omezené a všem je jasné, že bez této skutečně vysoké podpory (85 %) by nebylo možné většinu projektů uskutečnit, popřípadě by se začalo, ale už nikdy neskončilo. Jsem ráda, že dokážeme vzít odpovědnost do svých rukou a zapracovat na problémech, najít potřebné finanční prostředky a skončit se špatnými podmínkami pro život nebo pro toto alespoň udělat hodně!

Summary

The aim of my baccalaureate thesis called "Environmental Measures of Sustainable Growth in Selected Region" is to analyse environmental measures and their effectiveness as well as using the EU funds in the region of Vysocina in Czech republic.

The first part of my paper focuses at introducing the topic of using the financial sources from the EU funds. It talks about the EU funds targeted at financing environmental projects and about the way the money is allocated. Moreover, it also defines natural environment and the problems and threats it is facing now. The paper also reads about Czech Ministry of Environment, focusing on areas where the Ministry tries to help the nature. Furthermore, it mentions the Operational Programme Environment and its priority axes.

In my paper, I also describe the support programme aiming at those people who submit their applications in order to get EU money. I try to define what should the application contain, what sort of support can be granted to the submitters and other ways of subvention. I also included some examples of data sheets and applications.

Practical part of my baccalaureate thesis consists of a set of environmental projects cofinanced from the EU funds. I divided them according to priority axes they belong to and according to the sources of the financing.

My paper also contains a project I explored in depth since it talks about huge problem for people and about a big burden on the environment.

In every project I always described the reason why they had been done and I also mentioned total expenditures, since the qualified costs were derived from them and the support from the EU funds was later derived from these- always 85 per cent from qualified costs that were, however, not always same as the costs of the projects. I have

put these numbers and percentage in charts to make the information more comprehensive.

Přehled použité literatury

- [1] STÁTNI FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY [online]. 2009, 2011 [cit. 2011-03-18]. Stručně o Fondu soudržnosti. Dostupné z WWW: <<https://www.sfzp.cz/sekce/107/strucne-o-fondu-soudrznosti/>>.
- [2] Europa.eu [online]. 1995, poslední aktualizace 20-06-2008 [cit. 2011-03-18]. Fond soudržnosti. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/cf/index_cs.htm>.
- [3] FONDY EVROPSKÉ UNIE [online]. 2009 [cit. 2011-03-20]. Fond Soudržnosti. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2004-2006/Fond-soudrznosti>>.
- [4] FONDY EVROPSKÉ UNIE [online]. 2009 [cit. 2011-03-20]. Fond Soudržnosti (CF - Cohesion Fund). Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Glosar/F/Fond-soudrznosti>>.
- [5] Europa.eu [online]. 1995, poslední aktualizace 13-08-2010 [cit. 2011-03-26]. Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR). Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/feder/index_cs.htm>.
- [6] Europa.eu [online]. 1995, poslední aktualizace 13/01/2011 [cit. 2011-03-20]. Životní prostředí. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/pol/env/index_cs.htm>.
- [7] Ministerstvo životního prostředí [online]. 2008 [cit. 2011-04-02]. Environmentální politika a nástroje. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/environmentalni_politika_nastroje>.
- [8] Ministerstvo životního prostředí [online]. 2008 [cit. 2011-04-02]. Rizika pro životní prostředí. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/rizika_zivotni_prostredi>.
- [9] Ministerstvo životního prostředí [online]. 2008 [cit. 2011-04-02]. Havárie. Dostupné z WWW: <<http://www.mzp.cz/cz/havarie>>.
- [10] Ministerstvo životního prostředí [online]. 2008 [cit. 2011-04-02]. Staré ekologické zátěže, resp. kontaminovaná místa. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/stare_ekologicke_zateze>.

- [11] Ministerstvo životního prostředí [online]. 2008 [cit. 2011-04-02]. Chemické látky. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/chemicke_latky>.
- [12] Ministerstvo životního prostředí [online]. 2008 [cit. 2011-04-02]. Stav životního prostředí. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/stav_zivotni_prostredi>.
- [13] Ministerstvo životního prostředí [online]. 2008 [cit. 2011-04-02]. Historie a poslání MŽP. Dostupné z WWW: <<http://www.mzp.cz/cz/ministerstvo>>.
- [14] Ministerstvo životního prostředí [online]. 2008 [cit. 2011-04-02]. Voda. Dostupné z WWW: <<http://www.mzp.cz/cz/voda>>.
- [15] Ministerstvo životního prostředí [online]. 2008 [cit. 2011-04-02]. Ochrana vod. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/ochrana_vod>.
- [16] Ministerstvo životního prostředí [online]. 2008 [cit. 2011-04-02]. Monitoring vod. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/monitoring_vod>.
- [17] Ministerstvo životního prostředí [online]. 2008 [cit. 2011-04-02]. Přírodě blízká opatření. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/prirode_blizka_opatreni>.
- [18] Ministerstvo životního prostředí [online]. 2008 [cit. 2011-04-02]. Plánování v oblasti vod. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/planovani_oblasti_vod>.
- [19] Ministerstvo životního prostředí [online]. 2008 [cit. 2011-04-02]. Ochrana klimatu. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/ochrana_klimatu>.
- [20] Ministerstvo životního prostředí [online]. 2008 [cit. 2011-04-02]. Klimatická politika. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/klimaticka_politika>.
- [21] Ministerstvo životního prostředí [online]. 2008 [cit. 2011-04-02]. Národní program na zmírnění dopadů změny klimatu v ČR. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/narodni_program_zmirnovani_dopadu_zmeny_klimatu>.
- [22] Ministerstvo životního prostředí [online]. 2008 [cit. 2011-04-02]. Změna klimatu. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/zmena_klimatu>.
- [23] Ministerstvo životního prostředí [online]. 2008 [cit. 2011-04-02]. Ochrana ovzduší. Dostupné z WWW: <<http://www.mzp.cz/cz/ovzdusi>>.
- [24] Ministerstvo životního prostředí [online]. 2008 [cit. 2011-04-02]. Kvalita ovzduší. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/kvalita_ovzdusi>.
- [25] Ministerstvo životního prostředí [online]. 2008 [cit. 2011-04-02]. Odpadové hospodářství. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/odpadove_hospodarstvi>.

- [26] Ministerstvo životního prostředí [online]. 2008 [cit. 2011-04-26]. Příroda a krajina. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/priroda_krajina>.
- [27] FONDY EVROPSKÉ UNIE [online]. 2009 [cit. 2011-04-13]. Operační program Životní prostředí. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/f9317e66-a22a-48e2-8238-f20ae93b4c6d/OP-Zivotni-prostredi>>.
- [28] STÁTNI FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY [online]. 2009 [cit. 2011-04-11]. Program podpory předkladatelů návrhů projektů z fondů EU. Dostupné z WWW: <<https://www.sfzp.cz/sekce/586/program-podpory-predkladatelu-navrhu-projektu-z-fondu-eu/>>.
- [29] OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ [online]. 2009 [cit. 2011-04-14]. Úplný přehled podpořených projektů. Dostupné z WWW: <<http://www.opzp.cz/sekce/526/0/221174/vystavba-a-rekonsrukce-technicke-infrastruktury-v-polne/>>.
- [30] OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ [online]. 2009 [cit. 2011-04-26]. Úplný přehled podpořených projektů. Dostupné z WWW: <<http://www.opzp.cz/sekce/526/0/39526/domov-pro-seniory-a-dum-s-pecovatelskou-sluzbou-v-jihlave/>>.
- [31] OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ [online]. 2009 [cit. 2011-04-14]. Úplný přehled podpořených projektů. Dostupné z WWW: <<http://www.opzp.cz/sekce/526/0/144336/zlepseni-tepelne-technicky-vlastnosti-budovy-ms-kouty/>>.
- [32] OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ [online]. 2009 [cit. 2011-04-14]. Úplný přehled podpořených projektů. Dostupné z WWW: <<http://www.opzp.cz/sekce/526/0/35032/stavebni-upravy-objektu-ou-a-ms-v-obci-petrovice/>>.
- [33] OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ [online]. 2009 [cit. 2011-04-14]. Úplný přehled podpořených projektů. Dostupné z WWW: <<http://www.opzp.cz/sekce/526/0/428205/rozsireni-systemu-separace-biologickyh-odpadu-mohelno/>>.

- [34] OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ [online]. 2009 [cit. 2011-04-26]. Úplný přehled podpořených projektů. Dostupné z WWW: <<http://www.opzp.cz/sekce/526/0/39114/novy-system-bioodpadu-na-zdarsku/>>.
- [35] OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ [online]. 2009 [cit. 2011-04-26]. Úplný přehled podpořených projektů. Dostupné z WWW: <<http://www.opzp.cz/sekce/526/0/36940/rekultivace-skladky-stary-lom/>>.
- [36] OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ [online]. 2009 [cit. 2011-04-26]. Úplný přehled podpořených projektů. Dostupné z WWW: <<http://www.opzp.cz/sekce/526/0/511664/obnova-aleje-v-zameckem-parku-v-budisove/>>.
- [37] OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ [online]. 2009 [cit. 2011-04-18]. Úplný přehled podpořených projektů. Dostupné z WWW: <<http://www.opzp.cz/sekce/526/0/114618/odbahneni-navesniho-rybnika-ve-slavickach/>>.
- [38] OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ [online]. 2009 [cit. 2011-04-23]. Úplný přehled podpořených projektů. Dostupné z WWW: <<http://www.opzp.cz/sekce/526/0/121842/vystavba-rybniku-na-pozemku-p-c-5020-1-v-k-u-petruvky/>>.
- [39] OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ [online]. 2009 [cit. 2011-04-20]. Úplný přehled podpořených projektů. Dostupné z WWW: <<http://www.opzp.cz/sekce/526/0/551069/revitalizace-nadrze-dolnicek-obec-pysel/>>.
- [40] OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ [online]. 2009 [cit. 2011-04-22]. Úplný přehled podpořených projektů. Dostupné z WWW: <<http://www.opzp.cz/sekce/526/0/469029/vybudovani-ochrann-zdi-v-obci-ocmanice/>>.
- [41] OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ [online]. 2009 [cit. 2011-04-26]. Úplný přehled podpořených projektů. Dostupné z WWW: <<http://www.opzp.cz/sekce/526/0/111341/revitalizace-skolni-zahrady---trebic/>>.
- [42] DIAMO [online]. 2011 [cit. 2011-04-13]. Skládka Pozďátky. Dostupné z WWW: <<http://www.diamo.cz/skladka-pozdatky>>.

[43] Slavičky [online]. 2005 [cit. 2011-04-14]. Skládka Pozďátky - stanovisko MPŽ. Dostupné z WWW: <<http://www.slavicky.cz/index.php?menu=90&zobrazdetail1=1&idclankunovinka=337#clanek337>>.

[44] Ministerstvo životního prostředí [online]. 2008 [cit. 2011-04-20]. Vláda schválila odkup skládky v Pozďátkách (ČN). Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/articles_cn090202pozdatky>.

[45] Sanace území ohroženého skládkou nebezpečného odpadu v Pozďátkách [online]. 2011 [cit. 2011-04-18]. O projektu. Dostupné z WWW: <http://po.spravcestavby.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=12&Itemid=32>.

[46] CeHO Centrum pro hospodaření s odpady [online]. 2009 [cit. 2011-04-24]. Skládka odpadů. Dostupné z WWW: <<http://www.ceho.cz/index.php?id=387>>.

Seznam tablek

Tabulka 1: Náklady na projekt výstavby a rekonstrukce technické infrastruktury na Karlově náměstí v Polné.....	40
Tabulka 2: Náklady projektu energeticky úsporných projektů Jihlava – sociální zařízení.....	41
Tabulka 3: Náklady projektu zlepšení tepelně technických vlastností budovy MŠ v obci Kouty.....	43
Tabulka 4: Náklady stavebních úprav objektu OÚ a MŠ Petrovice.....	44
Tabulka 5: Náklady na projekt rozšíření systému separace biologicky rozložitelných odpadů v městyse Mohelno.....	45
Tabulka 6: Náklady projektu nového systému bioodpadu na Žďársku.....	46
Tabulka 7: Náklady rekultivace skládky Starý lom.....	47
Tabulka 8: Náklady projektu obnovy aleje v zámeckém parku v Budišově.....	48
Tabulka 9: Náklady projektu odbahnění Návesního rybníka ve Slavičkách.....	49
Tabulka 10: Náklady projektu výstavby rybníka v Petrůvkách.....	50
Tabulka 11: Náklady projektu revitalizace nádrže Dolníček.....	51
Tabulka 12: Náklady projektu vybudování ochranné zdi v obci Ocmanice.....	52
Tabulka 13: Náklady projektu revitalizace školní zahrady Střední školy stavební v Třebíči.....	54
Tabulka 14: Náklady na sanaci skládky v Pozdřátkách.....	59

Seznam grafů

Graf 1: Celkový objem strukturální pomoci pro ČR.....	7
Graf 2: Prostředky z Evropské unie určené pro Českou republiku.....	30
Graf 3: Přehled prioritních os operačního programu Životní prostředí.....	35
Graf 4: Počet skládek v jednotlivých krajích České republiky.....	60